

Riksdagens protokoll

2013/14:32

Torsdagen den 21 november

Kl. 12.00 – 15.01
16.00 – 16.09

Protokoll
2013/14:32

---

1 § Justering av protokoll

Protokollet för den 15 november justerades.

2 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2013/14:97

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:97 Snedvridning av förutsättningarna för biotrivmedel

av Johan Löfstrand (S)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 19 december 2013.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 19 november 2013

Finansdepartementet

Anders Borg (M)

Enligt uppdrag

Magnus Bengtson

Departementsråd

3 § Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Skrivelse

2013/14:45 till socialförsäkringsutskottet

4 § Förstärkta samarbetsamtal

Socialutskottets betänkande 2013/14:SoU4
Förstärkta samarbetsamtal (prop. 2012/13:189)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 9 §.)

*Fler avdelningar i
Lagrådet*

5 § Fler avdelningar i Lagrådet

Konstitutionsutskottets betänkande 2013/14:KU8
Fler avdelningar i Lagrådet (prop. 2013/14:13)
föredrogs.

Anf. 1 SEDAT DOGRU (M):

Herr talman! Det här betänkandet behandlar en proposition som föreslår en ändring i lagen om Lagrådet. Förslaget innebär att Lagrådet får bestå av högst fem avdelningar i stället för högst fyra.

Lagrådet ska på begäran av regeringen eller ett riksdagsutskott lämna yttranden över lagförslag. Ett yttrande från Lagrådet ska inhämtas innan riksdagen beslutar om ändringar i bland annat tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen och lagar som rör enskildas personliga ställning. Efter de ändringar i regeringsformen som trädde i kraft 2011 är lagrådsgranskningen i princip obligatorisk.

Lagrådet består av domare eller vid behov tidigare domare vid Högsta domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen. En avdelning i Lagrådet består i huvudsak av tre ledamöter. Regeringen beslutar med hänsyn till arbetsbördan om antalet avdelningar och under vilka tidsperioder avdelningarna ska tjänstgöra. Sådana bestämmelser om sammansättning och tjänstgöring finns i lagen om Lagrådet, lagrådslagen.

Lagrådet arbetar i dag normalt under året på två avdelningar. Vid arbetsanhopningar brukar dock Lagrådet ofta arbeta på tre avdelningar. Under några kortare perioder har arbetet också varit fördelat på fyra avdelningar.

Den generella ökningen av antalet granskningsärenden och omfattningen av dessa har betydelse för hur många avdelningar som behövs för verksamheten. Det kan vara värt att notera i sammanhanget att arbetsbördan varierar under året.

Av 3 kap. 3 § riksdagsordningen följer att riksdagen fastställer vilken dag propositioner som enligt regeringen bör behandlas under det pågående riksmötet senast ska lämnas till riksdagen. Denna dag, som brukar vara i slutet av mars månad, kallas stoppdagen. I anslutning till stoppdagarna brukar regeringen regelmässigt besluta att Lagrådet ska arbeta på tre avdelningar.

Inför stoppdagen 2010 var arbetsanhopningen så omfattande att det, trots att regeringen då hade beslutat att Lagrådet skulle arbeta på fyra avdelningar, fanns risk för att alla remisser inte skulle kunna granskas i tid. Detta kunde dock undvikas genom en omfattande arbetsinsats från Lagrådets sida.

I propositionen konstateras att Lagrådets arbetsbörda har ökat sedan det inrättades 1909, då med en avdelning. Det senaste beslutet om en lagändring fattades 1979, och sedan dess har Lagrådet bestått av högst fyra avdelningar. Arbetsbördan har dock fortsatt att öka.

Den grundlagsändring som trädde i kraft den 1 januari 2011 och som gör Lagrådets granskning i princip obligatorisk, liksom den höga lagstiftningstakten inom EU, ibland med krav på snabba nationella lagstiftningsåtgärder, framhålls som bidragande orsaker till den ökande arbetsbördan.

Regeringen anser att den utveckling som har skett när det gäller behovet av omfattande lagrådsgranskning under vissa kortare perioder av året, i synnerhet under riksmötet före ett riksdagsval, motiverar att det införs en möjlighet för Lagrådet att arbeta på ytterligare en avdelning.

Herr talman! En femte avdelning kan i framtiden bli nödvändig vid mycket omfattande och komplicerade lagstiftningsärenden, särskilt om granskningen av dessa sammanfaller med avlämnandet av ett stort antal remisser av mer genomsnittlig omfattning. Det kan förväntas finnas behov av fem avdelningar i Lagrådet i sällsynta undantagsfall och då kanske endast under kortare tidsperioder.

Utskottets förslag lyder i korthet: Riksdagen antar regeringens lagförslag. Utskottet delar regeringens bedömning att Lagrådet i undantagsfall och under kortare tidsperioder bör ges möjligheten att arbeta på fem avdelningar. Utskottet vill dock framhålla vikten av att Lagrådet ges förutsättningar att arbeta utan stora arbetsanhopningar.

Herr talman! Det här kan tyckas vara en liten fråga, men det är en viktig fråga för mig eftersom jag gillar lagar som förenklar för människor. I det här fallet underlättas Lagrådets arbete. Med detta vill jag yrka bifall till utskottets förslag.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 9 §.)

Anf. 2 VALTER MUTT (MP):

Herr talman! Den 31 oktober år 2000 är en stor dag i FN:s historia. Då lägger Netumbo Nandi-Ndaitwah, minister för kvinnofrågor i Namibia och sedermera landets första kvinnliga utrikesminister, fram resolution 1325 i FN:s säkerhetsråd, som antas enhälligt. Resolutionen syftar till att stärka skyddet för kvinnor och flickor i konfliktsituationer och till ökat kvinnligt deltagande i arbetet för fred och säkerhet. Därefter har ytterligare sex säkerhetsrådsresolutioner antagits som utvecklat och fördjupat innehållet i resolution 1325 och som berör sexuellt våld i väpnade konflikter och kvinnors deltagande i såväl förebyggande av konflikter som postkonfliktsituationer.

Herr talman! Resolutioner i sig förändrar emellertid inte verkligheten, utan avgörande är givetvis implementeringen av dessa. På många håll i världen förblir mörkret kompakt. Chefen för FN-styrkan i Kongo, den holländske generalmajoren Patrick Cammaert, har sagt att ”i en väpnad konflikt har det nog blivit farligare att vara kvinna än soldat”.

I Syrien hänvisar nu kvinnoorganisationer till resolution 1325 och kräver att bli inkluderade i Genève-samtalen om landets framtid, och de vädjar om omvärldens stöd för detta självklara krav.

Herr talman! Sverige antog 2006 en handlingsplan för implementeringen av resolution 1325. Denna är emellertid mindre konkret än många andra länders. Vi i Miljöpartiet för i vår reservation fram förslag på förändringar som vi vill se genomförda i den nya uppdaterade handlingsplan som ska börja gälla efter 2015.

En uppdaterad nationell handlingsplan bör innehålla tydliga mätbara mål, en klar tidtabell och ett effektivt kontrollsystem samt tilldelas en definierad budget. Politiska ambitioner som inte ges ett mått av konkretion blir bara ord som far i vinden.

Vi i Miljöpartiet anser, vidare, att det civila samhället med sina engagerade individer och folkrörelser ska vara självklara aktörer vid framtagandet av den nya handlingsplanen. Vi anser att regeringen kontinuerligt för riksdagen bör redogöra för hur Sverige uppfyller de åtaganden som resolution 1325 ålägger oss. Vi vill också att regeringen inom EU verkar för att på EU-nivå ta fram kraftfulla handlingsplaner för resolution 1325.

Sverige bör såväl i EU som i FN driva på för ökad kvinnlig representation i beslutsfattande församlingar och vid fredsförhandlingar. Snart 70 år efter sitt grundande har världsorganisationen fortfarande inte utsett en enda kvinna att leda fredsförhandlingar, och vi menar att en ny post i FN-systemet som särskild representant för att stärka kvinnors rätt att delta i beslutsprocesser och fredsförhandlingar nu skyndsamt bör inrättas.

Det är, slutligen, av avgörande vikt att internationella insatser för freden genomsyras av genusperspektiv och att både kvinnor och män får kvalificerad utbildning i detta. Försvarmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, bör upprätta egna handlingsplaner för genomförandet av resolution 1325.

Herr talman! Jag avslutar med att yrka bifall till Miljöpartiets och Vänsterpartiets gemensamma reservation.

Prot. 2013/14:32
21 november

Anf. 3 KENT EKEROTH (SD):

Herr talman! Jag vill inledningsvis yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation, reservation 2.

FN-resolution 1325 handlar om att stärka kvinnors rättigheter och deltagande i fredsprocesser. Resolution 1820 kräver att sexuellt våld upphör i konflikter och att sexuellt våld erkänns som en typ av handling som bidrar till att konflikter förstärks och att fredsprocesser hejdas.

Bekämpandet av alla former av könsrelaterat våld, med fokus på det sexuella våldet, är, precis som utrikesutskottet framhåller, en av det internationella samfundets största och viktigaste utmaningar. Kvinnor och barn drabbas ofta hårt av krig och konflikter, och deras situation förtjänar att särskilt uppmärksammas.

Det är med hänvisning till detta av vikt att regeringen tar genomförandet av dessa resolutioner på allvar. Utrikesutskottet har uttalat sig positivt om förlängningen av Sveriges nationella handlingsplan för genomförandet av de här två resolutionerna. På samma sätt är det välkommet att handlingsplanen kompletteras med indikatorer för att kunna utvärdera målen i handlingsplanen. Regeringen har framhållit att man tänker se över denna handlingsplan.

Att se över handlingsplanen står inte i motsatsförhållande till att det är viktigt att riksdagen ges en möjlighet att få insyn i och komma med synpunkter på arbetet med de här resolutionerna i berörda myndigheter. För att den svenska uppföljningen ska kunna bedrivas på ett mer adekvat sätt anser Sverigedemokraterna att regeringen på regelbunden basis bör överlämna en skrivelse till riksdagen om berörda svenska myndigheters genomförande av resolutionerna.

Det fanns en majoritet i utskottet som ansåg att detta var viktigt och ville stödja förslag från MP och V, men Socialdemokraterna valde strax före justering att blidka Alliansen och hoppa av tåget. Det är inte första gången det händer.

Det viktiga här, enligt vår mening, är att regeringen är tydlig gentemot riksdagen med vilka åtgärder det är man vidtar och vilka myndigheter som arbetar med detta. Sammanställning i en sådan skrivelse som vi i och med denna reservation begär skulle på ett bättre sätt ge möjlighet till en genomlysning av det svenska arbetet med dessa resolutioner än vad som hitintills har varit fallet.

Anf. 4 CARINA HÄGG (S):

Herr talman! Utrikesutskottet har formulerat ett betänkande särskilt på temat kvinnor, fred och säkerhet. Vi som ledamöter har möjligheter att följa upp kvinnors situation men också deras roll som aktörer vid utlandsbesök och möten här i riksdagen. Vi möter genderrådgivare och organisationer. Jag skrev själv tidigt om att stödja kvinnor i Libyen och senare i Syrien. Vi har skrivit om NGO-samverkan. Kvinnors deltagande var ett av de två områden som Socialdemokraterna pekade på för svensk samverkan i samband med omvälvningarna i Nordafrika.

Det känns bra att i dag här i kammaren få upp betänkandet och de här frågorna. Det är viktigt att vi ser det som en integrerad del i riksdagens

*Kvinnor, fred och
säkerhet*

och regeringens arbete inom den freds- och säkerhetsbyggande verksamheten inklusive utvecklingssamarbetet.

Sverige var tidigt med att ta fram en handlingsplan för resolution 1325, och sedan har systerresolutionerna tillkommit från FN. De här resolutionerna är redskap och ska implementeras effektivare. Då krävs det ett mer omfattande arbete och samverkan med många andra aktörer. Men ännu är arbetet med en handlingsplan inte befäst hos regeringen. Jag ser fram emot arbetet med att ta fram den förnyade handlingsplanen.

Vi socialdemokrater har i vår utrikespolitiska deklaration betonat att kvinnors deltagande i konflikthantering är en förutsättning för fred och hållbar utveckling. Vi skriver i deklarationen att Sverige ska intensifiera arbetet med att genomföra resolution 1325, bland annat genom att uppdatera den svenska handlingsplanen. Så kommer det att ske. Socialdemokraterna har, gång på gång, drivit på det här arbetet och vill även ha insyn samt hoppas på en bred enighet inför de kommande resultaten på samma sätt som när vi har arbetat med att ta fram det här betänkandet.

Handlingsplanen ska naturligtvis innehålla mätbara mål, tidsramar, indikatorer och ansvar för rapportering av genomförandet av resolution 1325. Många myndigheter får en rapportering, och det ska på något vis framöver även ske i riksdagen. Indikatorer, mål och redovisning är viktiga, och även budgeten måste vara klar för det här arbetet.

Fredsprocessen är fortfarande en manlig arena, en process som föregår politiska uppgörelser och senare en konfirmering av politisk makt. Därför är det viktigt att kvinnor kommer in i alla de här stegen tidigt. Det är inte så att kvinnor ska vänta på sin tur. Vi hör ibland internationella politiker säga: De får vänta, vi tar det sedan.

Man måste se värdet av att ha kvinnor med från början.

Det här är mönster som visat sig svåra att bryta, men vi har även sett positiva exempel som bland annat lett till Nobels fredspris. En enkönad maktstruktur riskerar att fördröja freden och göra fredsöverenskommelser osäkrare. Det är mångdimensionella mekanismer som upprätthåller makt i processer från krig till fred och i en postkonfliktsituation.

Makt kan utövas brutalt med våld och direkt med vapen, men också genom marginalisering av kvinnor till akut fattigdom. Makt kan utövas på ett subtilt sätt genom informella normer, nätverk och mönster som samverkar till direkta hinder för kvinnors deltagande. Men makt kan även utövas via lagstiftning, transparent, med jämställda folkvalda församlingar och representationer. För att stödja en utveckling till det senare krävs att processer för kvinnors deltagande och deras organisering ges stöd.

Sverige har en nationell handlingsplan för att genomföra 1325. Det är ett strategiskt dokument som spänner över flera politikområden och myndigheter. Nuvarande handlingsplan gäller till 2015 och måste där- efter ersättas. Den process som ska leda fram till en ny handlingsplan ska vara öppen, transparent och inkluderande. Vi kan också göra utblickar hur vi ska kunna integrera fler och inspirera andra att anta till exempel uppförandekoder för sin verksamhet. Det går att göra mer, allt från tydliga regleringsbrev till arbetet på marken i konfliktområden.

Jag tycker att det är positivt att vi här kan tala om numerären och försöka kvalitetssäkra den egna militära insatsen. Om vi gör bra ifrån oss på hemmaplan stöder vi det här arbetet. Jag kan ha bekymmer över att vi

inte jobbar nationellt tillräckligt starkt och har en tillräckligt bra struktur att jobba nationellt med mänskliga rättigheter och inte är tillräckligt tydliga när det gäller jämställdhetspolitiken. Om vi står upp för kvotering generellt i den svenska politiken är det lättare att tala om att vi ska kvotera. Det är viktigt att få in fler kvinnor, hälften kvinnor, kvinnor i ledande positioner, också i andra strukturer och i konfliktsituationer.

Kvinnors deltagandegrad är låg i fredsprocesser. Här behövs kapacitetshöjande insatser, och där har vi FN som en strategisk partner. FN har tagit många initiativ. Dess arbete bygger på att medlemsstaterna i sin tur för vidare och implementerar de resolutioner som har antagits.

Vi kommer från Socialdemokraterna att fortsätta det här viktiga arbetet i opposition, och senare har vi tänkt göra det i regeringsposition. Vi vill involvera kvinnor i fredsbevarande arbete och fortsätta utveckla arbetet.

Ytterst handlar det om ledarskap, herr talman. Det måste finnas en strategi för hur man aktivt lyfter fram vikten av kvinnors deltagande i olika situationer, inte bara i den militära strukturen utan också i en civil struktur. Vi måste samverka med like-minded länder, alltså likasinnade länder. Det kan vara genom diplomatiska eller parlamentariska förbindelser på regeringsnivå men också genom FN och EU. EU är en aktiv part som har ganska mycket ekonomiska resurser. Det är klart att det är viktigt hur de formulerar sig och hur de bestämmer sig för att driva de här frågorna.

Att medvetet delta i FN-missioner är ett sätt att konkret påverka en specifik konflikt, likaså att stödja kvinnors organisering i till exempel Somalia. Det är ett annat exempel.

Anf. 5 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M):

Herr talman! I dag ska vi debattera utrikesutskottets betänkande UU7, som handlar om kvinnor, fred och säkerhet. Att vi ägnar ett särskilt betänkande till detta område visar att det är något som vi prioriterar och anser vara betydelsefullt.

FN:s säkerhetsråd antog år 2000 resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet. Resolutionens huvudsakliga syfte är att öka kvinnors deltagande i arbetet för fred och säkerhet och att stärka skyddet för kvinnor och flickor i konfliktsituationer. Sex resolutioner har efter hand antagits, och dessa har utvecklat och fördjupat innehållet i resolution 1325.

År 2006 antog Sverige, som ett av de första länderna i världen, en nationell handlingsplan för FN:s resolution 1325. I samband med den senaste förlängningen av handlingsplanen fram till år 2015 fattade regeringen beslut om sju nationella indikatorer för att följa upp genomförandet av den svenska nationella handlingsplanen för FN:s resolution 1325. Indikatorerna rör bland annat andelen svensk utsänd personal som i sin missionsförberedelse har genomgått 1325-relaterad utbildning och antalet kvinnor som rekryterats till internationella freds- och säkerhetsfrämjande insatser.

Herr talman! Kvinnors roll när det gäller fred och säkerhet är central och måste därför vara en integrerad del av regeringens arbete inom den freds- och säkerhetsbyggande verksamheten, inklusive inom utvecklings- och biståndssamarbetet. För att kunna skapa en hållbar uppbyggnad av ett land måste vi använda oss av olika plattformar för att nå målet med att

bygga en stark demokratisk nation. I detta uppbyggnadsarbete måste kvinnor och män ges samma möjligheter att påverka och vara med i uppbyggnaden. Därför måste vi se till utbildning, hälsa och sjukvård likaväl som till den militära säkerhets- och fredsuppbyggnaden. Vi måste se helheten.

Arbetet måste omfatta såväl skyddsaspekten som att öka kvinnors deltagande i fredsprocesser och i internationella freds- och säkerhetsfrämjande insatser.

I sammanhanget vill jag betona att genomförandet av resolution 1325 ska vila på en helhetssyn i fråga om säkerhet, utveckling och mänskliga rättigheter.

I resolution 1325 ingår även att stärka kvinnors situation och att bekämpa alla former av könsrelaterat våld, med fokus på det sexuella våldet. Detta är en av det internationella samfundets största och viktigaste utmaningar. Inrättandet av FN:s generalsekreterares särskilda representant för att bekämpa sexuellt våld i konflikter Margot Wallström var ett viktigt steg inom området kvinnor, fred och säkerhet.

Herr talman! Sveriges regering har varit drivande i antagandet av en ny resolution, 2122. Den antogs för två månader sedan och fokuserar på att öka kvinnors deltagande och ledarskap inom konfliktförebyggande, konfliktlösning och fredsbyggande arbete.

För att ytterligare sätta tyngd bakom betydelsen av resolution 1325 har Sveriges regering gett Folke Bernadotteakademien, Försvarmakten, Kriminalvården, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Rikspolisstyrelsen och Sida i uppdrag att med hjälp av indikatorer årligen redovisa hur de har genomfört handlingsplanen och genomförandet av resolution 1325.

Sverige bör inom ramen för EU-samarbetet vara pådrivande för att göra resolution 1325 till en naturlig del i planeringen, i utformningen, i genomförandet och i utvärderingen av EU:s civila och militära krishanteringsinsatser, liksom i andra konfliktförebyggande- och fredsfrämjande aktiviteter.

Sverige ska även fortsättningsvis vara ett gott exempel genom att nationellt verka för att genomföra målsättningen att öka andelen kvinnor i de civila och militära fredsfrämjande insatserna, inklusive i chefs- och beslutsfattande befattningar.

I arbetet för att förebygga konflikter och i återuppbyggnadsarbetet efter en konflikt behövs det fler kvinnor, inte minst på högre nivåer, i de internationella insatserna.

I resolution 1325 betonas vikten av att kvinnor som berörs av konflikter också deltar i lösningen av dem och att kvinnor ska finnas representerade som aktörer i det internationella samfundets insatser för att skapa fred.

Under hösten avser regeringen att påbörja en översyn av den nationella handlingsplanen för resolution 1325 och 1820. I denna översyn kommer givetvis även resolution 2122 att beaktas: ”Det är viktigt att resolution 1325 inte diskuteras som om det bara vore en sak för sig, utan att 1325 blir en naturlig del av allt arbete för fred och säkerhet.”

Jag har besökt Liberia, ett land som har haft en stark ekonomi och en stor svensk närvaro tack vare svenska företag. Liberia är nu svårt märkt av inbördeskrig med fasansfulla konsekvenser. Det pågår en uppbyggnad

av landet, och här finns ett otroligt positivt bevis på att förändring är möjlig även om omständigheterna är svåra.

Under kriget blev nio av tio liberianska kvinnor utsatta för sexualiserat våld. På grund av kriget är rättssystemet dåligt fungerande. Det innebär att alla förövare fortfarande går fria. I detta postkonfliktland med stort fokus på återuppbyggnad av alla samhällsstrukturer har Liberia som första land i Afrika antagit en nationell handlingsplan som rör 1325.

Trots många utmaningar – exempelvis den utbredda fattigdomen och en stark diskriminering av kvinnor – har kvinnorna i Liberia visat sin styrka och kapacitet när det handlar om fredsarbete. När kvinnor inte fick ta plats i fredsförhandlingarna tvingade tusentals kvinnor fram ett fredsavtal genom en massprotest för nästan tio år sedan. Liberia valde också Afrikas första kvinnliga president 2005, Ellen Johnson-Sirleaf.

Denna beskrivning visar att vi måste använda olika verktyg för att stärka kvinnors situation, deltagande och inflytande i säkerhets- och fredsuppbyggnad.

Jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på alla reservationer.

(Applåder)

Anf. 6 CARINA HÄGG (S) replik:

Herr talman! När vi har arbetat med handlingsplanerna har det ibland känts lite märkligt att jag inte har varit involverad som riksdagsledamot. Men jag har haft möjlighet att delta i en annan position eftersom jag har varit med i NGO:er. På det sättet har jag kunnat debattera handlingsplanerna. Det känns som att det här inte är någon riktig balans. Båda delarna är angelägna, men även om det är regeringen som har ansvaret – och vi ska vara nogga med vem som har ansvaret – för handlingsplanen är det viktigt att även riksdagen är involverad i processen och har möjlighet att påverka. Så jag vill bara ställa frågan: Hur kommer processen med att involvera riksdagen att te sig?

Sedan har ju vi socialdemokrater avstått från att reservera oss för något som jag känner stor sympati för, och det är att det ska ske en återrapportering till riksdagen, vilket jag vidhåller. Men vi ska göra det i två steg, först handlingsplanen och sedan vill vi se att rapporter, skrivelser och propositioner kommer samlat så att vi kan göra en helhetsbedömning av hur de ska hanteras, i vilka intervaller och vad vi förväntar oss. Så den frågan är inte släppt.

Men min fråga är: På vilket sätt kommer riksdagen och utrikesutskottet att involveras i och kunna påverka arbetet med en handlingsplan?

Anf. 7 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M) replik:

Herr talman! Jag tyckte att jag var väldigt tydlig i mitt anförande, men jag upprepar gärna det som jag sade. Regeringen har ju gett ett uppdrag till en rad olika organisationer med Folke Bernadotteakademin i spetsen om att de ska göra en redovisning och återrapportera vad genomförandet av resolution 1325 kommer att innebära och hur det arbetet fortskrider.

Jag tycker att det är en tydlig beskrivning av hur vi tar ansvar för genomförandet och implementeringen av resolution 1325. Vi har stor bredd för att kunna få ett så stort deltagande i detta arbete som möjligt.

Anf. 8 CARINA HÄGG (S) replik:

Herr talman! Då konstaterar jag att myndighetens uppdrag, som självklart har ett myndighetsperspektiv, inte kommer att kopplas till riksdagen förrän vi får en handlingsplan och kanske ett beslut på vårt bord. Riksdagsledamöter kommer inte att kopplas in i processen.

Det var ett ganska intressant svar – jag hade uppfattat att det fanns en annan beskrivning. Myndigheterna arbetar och involverar. Vi ska jobba brett och inhämta omvärldskunskap. Men riksdagsledamöterna som är engagerade kommer inte att bli involverade i processen förrän vid ett beslutstillfälle. *Blir* det ett beslutstillfälle i riksdagens kammare?

Anf. 9 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M) replik:

Herr talman! Regeringen har sedan tidigare valt att förlänga handlingsplanen för resolution 1325 med två år till 2015. Dessutom har vi infört en rad olika indikatorer för att lättare kunna göra en uppföljning av resolutionen.

Hur redovisningen kommer att göras måste vi återkomma till. Som det ser ut nu har alla de här organisationerna fått en uppgift att se över implementeringen och hur uppföljningen ser ut. Det är det svar jag tänker ge Carina Hägg i dag.

Anf. 10 VALTER MUTT (MP) replik:

Herr talman! Det är ju ett spännande ögonblick vi befinner oss i nu när vi ska ta fram en ny, uppdaterad och uppgraderad nationell handlingsplan för resolution 1325.

Att så att säga syresätta luften här inne i den representativa demokratis högborg kan bland annat göras genom att ta in spännande idéer från det civila samhället. Där finns det otroligt mycket kunskap om och erfarenhet av de frågor som resolution 1325 och dess efterföljare handlar om.

Tyvärr har alliansregeringen varit väldigt njuigg, tycker vi i Miljöpartiet, mot det civila samhället och bland annat, som bekant, drastiskt skurit ned informationsanslagen. Information är ju grundvalen i en vital demokrati.

Men låt oss som sagt titta framåt. Jag skulle gärna vilja höra Elisabeth Björnsdotter Rahm redogöra lite för hur regeringen tänker göra för att kraftfullt dra nytta av den erfarenhet, det kunnande och de spännande idéer som finns där ute hos det civila samhällets engagerade medborgare, folkrörelser, forskare och så vidare.

Anf. 11 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M) replik:

Herr talman! Som jag sade tidigare har den svenska regeringen varit drivande i antagandet av den nya resolutionen 2122. Det tycker jag är ett starkt bevis på att vi fokuserar på att öka kvinnors deltagande och ledarskap i alla de här olika situationerna.

Detta kommer att förstärka betydelsen och tyngden av resolution 1325 och dess underliggande resolutioner, som även de har gjort att resolution 1325 har blivit betydligt starkare i sin betydelse.

Sedan får jag upprepa att en rad olika myndigheter och dessutom Sveriges biståndsorganisation Sida kommer att fokusera på att årligen redovisa vad resolution 1325 står för utifrån tidigare fastslagna indikatorer.

Anf. 12 VALTER MUTT (MP) replik:

Herr talman! Tack för svaret, Elisabeth Björnsdotter Rahm! Allt regeringen gör är inte dåligt.

(Applåder)

Det var bra saker som Elisabeth Björnsdotter Rahm tog upp här. Jag fick dock inte riktigt svar på min specifika fråga.

Jag tycker att det känns lite gammalt att det ska vara staten och ämbetsmannavärlden – det enda du nämnde var Sida och olika myndigheter – som ska vara nästan ensam aktör i den här sfären. Det känns lite 1900-tal, höll jag på att säga.

Min fråga gällde de fantastiska människorna där ute i det civila samhällets organisationer och de engagerade medborgarna som utsätter sig för stora faror och kan väldigt mycket om det här. Vi i Miljöpartiet tycker att de verkligen ska vara med nu när vi tar fram en ny, spännande, uppdaterad handlingsplan som ska slå världen med häpnad och också förbättra den.

Anf. 13 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M) replik:

Herr talman! Ja, vi ska slå världen med häpnad, för *allt* som regeringen gör är bra. Eller hur?

(Applåder)

Vi måste peka på att Sveriges regering ger stor betydelse åt resolution 1325. Vi har förlängt den till 2015 för att kunna förnya den handlingsplan och den resolution som vi antog 2006.

Alla de organisationer som jag har räknat upp har bredd. Sida till exempel – vem är det som jobbar inom Sida? Jo, Sida har ett brett kontaktnät ute på fältet. Kriminalvården, Folke Bernadotteakademin, Försvarsmakten – alla har ett brett arbete ute på fältet, och det är med hjälp av deras kunskaper vi ska ta fram den här handlingsplanen och få en redovisning av hur den ser ut.

Anf. 14 ISMAIL KAMIL (FP):

Herr talman! Kvinnors roll när det gäller fred och säkerhet är mycket central. Den ska vara en integrerad del av regeringens arbete inom freds- och säkerhetsbyggande verksamheter.

Därför är det viktigt att öka kvinnors deltagande i fredsprocesser. Det är lika viktigt att kvinnor tar plats också i internationella freds- och säkerhetsfrämjande insatser.

Sverige som medlem i FN ska bidra till att genomförandet av resolution 1325 ska vila på en helhetssyn – det är viktigt – i fråga om säkerhet, utveckling och mänskliga rättigheter.

Bekämpandet av alla former av könsrelaterat våld måste prioriteras, med fokus på sexuellt våld. Att bekämpa sexuellt våld i konflikter är ett viktigt steg inom området kvinnor, fred och säkerhet. Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet måste tillämpas också i väpnade konflikter.

I den nationella handlingsplanen anges att ansvaret för att genomföra resolution 1325 är gemensamt och sträcker sig från det civila samhället till internationella organisationer vad gäller utbildning, information, analys och kapacitetsstärkande åtgärder.

Herr talman! Regeringen förlängde förra året Sveriges nationella handlingsplan för genomförandet av resolutionerna 1325 och 1820 till år 2015 och har kompletterat dem med mätindikatorer för att kunna göra en bättre utvärdering.

Regeringen ska nu under hösten påbörja en översyn av den nationella handlingsplanen för resolutionerna 1325 och 1820. Det är bara att välkomna.

Förutsättningen för en demokratisk, rättvis och hållbar global utveckling är att kvinnor och män har samma möjligheter att påverka samhällsutvecklingen.

Vi är medvetna om bristen på jämställdhet.

Vi är medvetna om svårigheter för kvinnor att engagera sig politiskt.

Vi är medvetna om att andelen kvinnor i fredsfrämjande insatser är liten.

Vi är medvetna om kvinnornas utsatthet i länder som präglas av konflikter.

Vi är medvetna om att FN måste reformeras så att kvinnorna måste ha framträdande roller, inte minst i samband med fredsförhandlingar och konfliktlösningar.

Herr talman! Därför är det viktigt att främja jämställdhet. Det är viktigt att lyfta fram kvinnans roll och hennes deltagande i arbetet för fred och förebyggande av konflikter.

Det är viktigt att betona att Sverige arbetar aktivt i alla internationella sammanhang för att dels främja kvinnornas ledarskap, dels uppmärksamma och bekämpa våld mot kvinnor. Vi ska vara stolta över att Sverige förra året var den sjunde största givaren till organisationen UN Women och aktivt har deltagit i utarbetandet av organisationens strategiska plan för att stärka kvinnornas roller.

För oss liberaler är en ökad roll för kvinnan det första steget mot att göra omvärlden tryggare.

Det återstår fortfarande många utmaningar. Arbetet för varje människas rätt till ett bättre liv stannar inte vid det egna landets gränser. Politisk ofrihet, förtryck av kvinnor, svält och undernäring, infektionssjukdomar, brist på skolgång och sjukvård bjuder oss alla till handling. Demokratiserande krafter och rättsstatliga strukturer samt jämställdhet behöver ökas kraftigt. En fortsatt demokratisering är den absolut viktigaste faktorn för en långsiktigt fredlig utveckling.

Det återstår fortfarande många utmaningar.

Herr talman! Demokrati är ingen lyx som bara passar länder som har nått en viss utvecklingsnivå. Varje människa har rätt att få leva i frihet. Demokratin har avgörande betydelse för att minska risken för konflikter inom och mellan länder. Demokratier startar inte krig, och ska inte starta krig, mot andra demokratier. Tydliga krav på demokrati och mänskliga rättigheter måste ställas. Tydliga krav på respekt för kvinnors rättigheter måste ställas. Kontakter med omvärlden är avgörande för demokratikrafterna i världens ofria stater. Förenta nationerna har en särställning som den viktigaste globala aktören för fred och säkerhet, konfliktlösning och internationell samverkan. FN:s roll försvåras dock allvarligt av bristande effektivitet och motsättningar mellan demokratier och diktaturer.

Vi liberaler tycker att Sverige ska bidra konstruktivt till att FN reformeras. Internationella brottmålsdomstolens roll måste stärkas. Vi tycker att det borde vara en självklarhet att det ska finnas ett demokratikrav för medlemskap i FN:s råd för mänskliga rättigheter.

Jag yrkar bifall till förslaget i utrikesutskottets betänkande och avslag på alla reservationer.

(Applåder)

Anf. 15 CARINA HÄGG (S) replik:

Herr talman! Socialdemokraterna instämmer i bifallet till betänkandet, och det finns mycket som är gemensamt i resonemangen. Men jag skulle vilja komplicera tillvaron lite.

Det måste finnas en helhet i hur man arbetar. Jag kan ta ett aktuellt exempel som är väldigt dramatiskt och traumatiskt, och det är Syrien, där vi har en officiell politik. Samtidigt finns det grupper som är oppositionella, och det är naturligtvis en berättigad oppositionell rörelse. Men det finns också en alltmer militant del av oppositionen som inte har kvinnors deltagande och kvinnors bästa för ögonen, så som vi tolkar det enligt FN:s resolutioner, de allmänna mänskliga rättigheterna och kvinnokonventioner.

Då krävs det att man har en balanserad bild och vågar säga någonting om detta. Annars uppfattas det som att vi i några stycken har en dubbelhet i vår attityd.

Hur tänker regeringsvidan här? Hur tänker Alliansen? Är man beredd att vara lite tydligare också mot den opposition som inte har demokrati och kvinnors rättigheter för ögonen, att ställa krav också på dem och fundera på vilka kopplingar det finns mellan den nationella politiken och utrikespolitiken i Sverige?

Det är lite resonande. Jag menar att det finns en växande problematik i synen på Sverige och att det kan uppfattas som att vi inte har en konsistent politik i förhållande till Syrien, vilket det är väldigt viktigt att vi har, och en bred enighet bakom en sådan politik.

Anf. 16 ISMAIL KAMIL (FP) replik:

Herr talman! Tack för frågan, Carina!

Jag tror inte att det är någon som tvekar om att Sverige har en aktiv roll när det gäller kvinnofrågor och sexuellt våld i samband med konflikter och krig. På den punkten kan jag lugna dig. De personer jag har träffat internationellt när det gäller Syrien hävdar alla detta i fråga om Sveriges roll, när det gäller att kunna fokusera på kvinnornas roll och fokusera på att våld mot kvinnor inte är acceptabelt, vare sig i hemmet eller i samband med konflikter.

Det är komplext i Syrien. Det finns ett par miljoner utanför Syriens gränser. Det är fyra fem miljoner som är interna flyktingar och som inte vet vart de ska ta vägen. Det är sex till åtta miljoner som är i akut behov av humanitär hjälp. De mest drabbade är barn, kvinnor och flickor.

Det här är inte någonting nytt, Carina, utan i alla sammanhang när det har varit konflikter och områden har präglats av krig förekommer det ofta våldtäkter och sexuellt våld mot oppositionella eller icke-oppositionella. Kvinnor i stort är drabbade, oberoende om de tillhör oppositionen eller majoriteten eller dem som styr landet.

Jag delar inte din uppfattning att Sverige inte gör någonting, utan tvärtom har vi framhåvt och fokuserat på dessa frågor och sagt att det inte är acceptabelt. Just därför vill vi, åtminstone från Folkpartiets sida men även från regeringens sida, att man ska stärka rollen för Internationella brottmålsdomstolen.

Anf. 17 CARINA HÄGG (S) replik:

Herr talman! Det är staterna som har det primära ansvaret för människors säkerhet. När det gäller Syrien har vi sett motsatsen på ett väldigt grovt sätt. Det finns många komplikationer, men jag valde att bryta ut en liten del. Jag tror ändå att det har betydelse att man har denna helhetssyn och uttalar sig tydligt mot övergrepp och våld mot kvinnor varhelst det förekommer. Det skapar en långsiktighet när det gäller vår trovärdighet. Det skapar också en långsiktighet när det gäller att arbeta i en postkonfliktsituation. Vi kan lättare bygga upp ett arbete med kvinnor i diasporan och med de kvinnor som är aktiva inne i länder.

Vi har välkomnat när vi sett att kvinnor från Syrien har deltagit i konferenser i Sverige, och det finns nätverksarbete.

Jag väljer att tolka Folkpartiets representant här, som en del i Alliansen, så att vi fortsättningsvis kan få lite tydligare uttalanden när det gäller delar av motståndsrörelsen som begår övergrepp mot kvinnor. Det är inte enbart de, utan det finns på flera andra håll. De försvarar kvinnors deltagande i processen mot en fredligare situation och mot en postkonfliktsituation så småningom.

Jag hoppas på en tydligare linje där framöver.

Anf. 18 ISMAIL KAMIL (FP) replik:

Herr talman! Folkpartiets linje i dessa frågor är hur tydlig som helst.

Jag kan bara säga till dig, Carina, att islamisk extremism går emot kvinnorna, oberoende om de är på motståndarsidan eller på regeringssidan. På den punkten skiljer man inte mellan kvinnorna – kvinnor är kvinnor, och de är drabbade oberoende om det är i områden som präglas av krig och konflikter eller om det är i områden där det inte råder krig eller konflikter.

När det gäller kvinnornas roll i konfliktområden är det jätteviktigt att vi starkt kan säga ifrån mot våld och sexuellt våld mot kvinnor i dessa områden, oberoende om det förekommer i regeringsdominerade områden i Syrien eller i motståndardominerade områden.

Vi har från Folkpartiets sida fördömt dessa attacker oberoende av varifrån de kommer, så länge man har fokus på att ytterligare försvaga kvinnornas, flickornas och barnens och även motståndarnas möjligheter att ha ett land, ett framtida Syrien där det råder demokrati, respekt för mänskliga rättigheter, kvinnorrättigheter, minoriteters rättigheter och mycket annat.

Vi liberaler skiljer för vår del inte på om motståndarrörelsen har en bättre syn på kvinnorna eller om regeringssidan har en bättre syn, utan allt våld mot kvinnor är förkastligt. Vi liberaler kommer från vår sida alltid att fördöma detta. Det finns inga ursäkter för detta. I den delen hoppas jag att du är nöjd.

Anf. 19 KERSTIN LUNDGREN (C):

Herr talman! Utrikesutskottet har fokuserat på olika säkerhetspolitiska perspektiv genom mandatperioden. Det må vara EU:s ekonomiska kris, nedrustning och icke-spridning eller konventionell rustningskontroll. I dag handlar det om kvinnor, fred och säkerhet.

Kvinnor har nyckeln till utveckling. De bär nyckeln till utveckling – det må vara här hemma eller i andra delar av världen – och också nyckeln till fred och säkerhet. Vi har sett goda exempel, till exempel Nordirland, på kvinnornas roll för att lösa en långvarig konflikt och hitta vägar framåt. Liberia har tidigare nämnts. Många andra exempel skulle kunna tas. Det är inte för inte som just fredspriset är det Nobelpris som flest kvinnor har fått.

Erfarenheterna från Balkan har satt sina spår. Det var tydligt när FN antog resolution 1325 om kvinnors roll för att förebygga, för att bygga och utveckla fred och säkerhet, och också resolution 1820, utifrån de erfarenheter som fanns från Balkan när det gäller sexuellt våld mot kvinnor som ett vapen i konflikter.

Jag är glad över att vi från Sveriges sida har varit aktiva i båda dessa resolutioner, inte minst genom stödet till UN Women och till generalsekreterarens särskilda representant, som i mångt och mycket fick sin start via svenskt stöd.

Det är en global överenskommelse som har gjorts. Det finns ett uppdrag från FN:s säkerhetsråd. Det är klart att det är viktigt att vi jobbar tillsammans för att förändra och nå resultat. Vi noterar att generalsekretären vartannat år redovisar uppnådda resultat för FN i säkerhetsrådet. Efter tio år kunde man läsa den uppföljning som då hade gjorts av resultatet av 1325. Det är ömsom vin, ömsom vatten, men resultat hade tydligt kunnat utläsas.

Ändå återstår mycket, för det är många länder som ännu inte har några handlingsplaner. Det är också mot denna bakgrund som man har enats om att man år 2015 – detta dramatiska år i FN då det verkar som om allt ska hända – också ska ha en översyn av resolution 1325. Det är naturligtvis viktigt kopplat till post-2015, millenniemålen och det är också att jobba med hållbar utveckling, en inkluderande hållbar utveckling.

Från svensk sida har vi ett nationellt och regionalt ansvar för att säkerställa detta. Sverige var ett av de första länderna som 2006 hade en handlingsplan på det här området. I dag är det ett tjugotal EU-länder som har antagit en handlingsplan, men således inte alla. Ändå har Sverige aktivt påverkat för att säkerställa att 1325- och 1820-perspektiven kommer in i EU:s utrikes- och säkerhetspolitiska agenda. Inte minst brukar vi i utskottet vara mycket tydliga med att poängtera detta i alla sammanhang.

Men jag tycker ändå att vi har gjort skillnad. Sverige har gjort skillnad. Vi har gjort det inte bara på grund av politiska beslut, långt ifrån, utan också på grund av hela civilsamhällets engagemang för de här frågorna. Vi kan se det om vi besöker Afghanistan, där vi var ett av de första länder som hade genderrådgivare på plats, som var med och säkrade det senaste valet för att kvinnor skulle ha möjligheter att ställa upp i val och ta sin politiska roll som en del i lösningen. Vi har sett det när det gäller polisinsatser, också i Afghanistan eller på andra ställen med Eupol.

Sverige är ett av de länder som har flest kvinnor i sina missioner. Nu i Sydsudan upplever vi igen att det är ett fokus från svensk horisont.

Det är viktigt att vi har kvinnor med i våra missioner. Vi får höra de kvinnliga poliserna i Liberia berätta hur de möts när de kommer ut och ska göra brottsutredningar eller andra utredningar och vilken effekt det får på det lokala samhället. Det visar på betydelsen av vår närvaro. Det är inte för inte som vi just i Liberia har en svensk kvinnlig ledare som är generalsekreterarens särskilda representant, en av de få med svensk flagg.

Vi gör skillnad när det gäller Försvarmakten, polisen, MSB och Sida. Hela utvecklingsagendan handlar ju delvis om att fokusera på kvinnors möjligheter och säkra kvinnors sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter. Det är en del av den svenska agendan på hela fältet. Här finns det en samstämmighet.

Samtidigt kan man ibland tro att bara vi fattar ett beslut har vi också åstadkommit en ny verklighet, inte minst när man ser den här typen av effekter ute i samhället. Mot den bakgrunden har vi också förlängt den nuvarande handlingsplanen till 2015.

Nu är det viktigt att vi gör ett omtag, och regeringen har också aviserat ett sådant inför 2015. Det omtaget måste naturligtvis bygga på det systematiska lärandet genom uppföljning och utvärdering av det som har skett. Jag är glad över att regeringen 2011 gav i uppdrag att man skulle ta fram indikatorer och att man hos myndigheterna har enats om åtta indikatorer som vi fick den första uppföljningen av 2012.

Nu ska vi gå vidare. Från min och Centerpartiets utgångspunkt ser vi en inkluderande process. Det är inte minst tydligt efter gårdagens seminarium här i riksdagen med Kvinna till Kvinna, som är en av de civilsamhällesorganisationer som har betytt så mycket för den svenska positionen på det här området när det gäller utbildningsinsatser och annat. Det är klart att vi också har att lära av andra länder. Vi hade i går möjlighet att lyssna till Finland och England. Det är lite olika hur man jobbar. Detta är det naturligtvis intressant och viktigt att försöka fånga upp. Det handlar om att lyssna och lära och att jobba för att vi alla ska kunna vara delaktiga i den fortsatta processen.

Mot den bakgrunden, herr talman, blev jag lite förvånad när jag läste reservationerna. Där verkar det som om det viktigaste just nu är att två av myndigheterna ska upprätta egna handlingsplaner. Med perspektivet att vi nu går in i en process med sikte på 2015 har jag lite svårt att förstå att man så envetet säger att just detta är det viktigaste – eller att det viktigaste är att vi varje år ska få en skrivelse till riksdagen. Jag tycker att man måste ha en öppenhet här. Om vi nu vill ha en process för att ta fram en ny handlingsplan, låt oss då göra det genom att lyssna och lära utifrån den verklighet som vi har kunnat se och diskutera fram slutsatser utifrån detta, inkluderat civilsamhället och inte bara oss i riksdagen.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på alla reservationer.

Anf. 20 CARINA HÄGG (S) replik:

Herr talman! Först vill jag säga att vi har valt att inte reservera oss, men det betyder inte att vi har varit nöjda med processen under senare år. Vi har hela tiden fått ligga i, trycka på och driva på för att vi ska få de här

förlängningarna när planerna går ut och för att vi ska få nya planer och för att de ska bli bättre.

Jag kan förstå dem som väljer andra strategier och som kanske reserverar sig. Men vi har valt den här processen. Vi tror att den kan vara konstruktiv, men det är inte oproblematiskt.

Det finns en annan del som jag ska ställa en fråga om. Vi nämner också i betänkandet den så kallade Istanbulkonventionen. Det är naturligt att den heter Istanbulkonventionen, för regeringen i Ankara var i flera steg vänligt inställda och hjälpte till med arrangemang och var pådrivande för att den här konventionen skulle komma till stånd, tillsammans med den dåvarande regeringen i Spanien – det är två länder som jag ändå vill peka ut. Sedan öppnades signeringen i Istanbul. De ratificerade också konventionen, alltså tillträdde konventionen, redan 2012, medan Sverige fortfarande drar ut på den här frågan.

Den har varit försenad vid flera tillfällen. Sverige signerade genom utrikesminister Carl Bildt konventionen i Istanbul när den öppnades, men sedan har vi på samma sätt fått ställa frågor, driva på och ha dialog under hand. Det senaste är att det nog ska komma någonting till riksdagen så att vi nog kan tillträda den under mandatperioden. Men jag vill veta: Blir det så? Blir det ytterligare förseningar, eller kommer den här kammaren att stänga mandatperioden med att man har tillträtt konventionen, Istanbulkonventionen, som också omfattar våld i väpnade konflikter?

Huvudsakligen handlar det om våld mot kvinnor, genderbaserat våld, men det är en del som specifikt kan användas i konfliktsituationer. Därför har det betydelse för den här debatten, för det här betänkandet och för vårt utskott.

Anf. 21 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Det är en ny fråga, i ärlighetens namn. Vi har inte i det här betänkandet tagit upp just Istanbulkonventionen. Det handlar om Europarådets konvention. Och vi har i det här sammanhanget helt klart konstaterat att vi har signerat, och vi avser att ratificera. Men det är ofta så, herr talman, att en ratificeringsprocess i Sverige kan ta lite längre tid – vi har upplevt det flera gånger, oavsett regering – än i andra länder. Men det finns ingen som helst tvekan om att Sverige ska ratificera, inte från Centerpartiets utgångspunkt i alla fall. Och jag har inte heller hört att det är någon annan som har en sådan utgångspunkt. Det är väl bara fråga om att man i den rättsvårdande processen ska bereda frågorna, så att vi så småningom kan ta ett gott beslut här i riksdagen.

För övrigt, herr talman, kan jag bara konstatera något. Jag har suttit i utrikesutskottet sedan 2006. I början hade vi lite svårt att få med 1325-perspektivet, men sedan har utskottet varje år, i nästan varje betänkande, lyft upp frågor om 1325, 1820 och också om barnens rättigheter. Det är någonting som är oerhört genomgående.

Jag tycker då, herr talman, att vi ändå på det sättet har kunnat följa och diskutera de frågorna återkommande, även om vi just nu har ett samlat betänkande som behandlas. Vi har verkligen från utskottets sida återkommande kunnat följa detta och kunnat diskutera och resonera.

Med det, herr talman, tycker jag att vi har skött den här processen ganska bra. Men det är viktigt, när vi kommer till handlingsplanen, att vi

jobbar och gör ett omtag med sikte på att också kunna vara en bra aktör inför FN:s översyn.

Anf. 22 CARINA HÄGG (S) replik:

Herr talman! Jag delar Kerstin Lundgrens uppfattning att det var ett intressant seminarium i går. Det är viktigt att få utblickar, att se vad man gör runt omkring oss och att vi tar till oss erfarenheter, brett, från det civila samhället.

Jag har heller ingen annan uppfattning än att den här riksdagen kommer att fatta beslut om att Sverige ska tillträda Istanbulkonventionen längre fram, men jag måste reagera när det utan att det finns särskilda skäl drar ut på tiden. Då ligger det i min uppgift som oppositionspolitiker att driva på och ställa frågan: Varför?

Men det är någonting som vi också kan ha ett gemensamt ansvar för. Vi har skrivit i betänkandet om konventionen och dess betydelse också för det här betänkandet och för det arbete som konventionen skulle kunna bidra till. Men jag vill inte se att det här arbetet drar ut längre på tiden.

Det handlar om politisk vilja. Det handlar inte om problem i processen, utan det handlar om politisk vilja. Har vi den gemensamt kan vi på olika sätt använda våra olika arenor och plattformar för att driva på, så att riksdagen så snart som möjligt får den här texten på sitt bord.

Anf. 23 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Utskottet vill uppmärksamma att Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet också tillämpas i väpnade konflikter. Där är vi överens.

Sedan gäller det den andra diskussionen om processen för att säkerställa att vi fattar ett välgrundat beslut när vi ratificerar. Det handlar om att vi har vidtagit åtgärder när det gäller eventuella anpassningar och annat. Det är det som vi brukar göra. Vi hoppar inte jämfota över lagstiftningen. Vi vill ju att det, när vi får ett lagstiftningsförslag till riksdagen, ska vara ett hållbart lagstiftningsförslag eller en ratificering som säkerställer att de anpassningar som eventuellt behöver göras också har gjorts eller kan göras i det sammanhanget.

Det är viktigt att vi inte tar lätt på det. Men det var en tydlig signal att Carl Bildt var med från regeringens sida och signerade i Istanbul. Det var väl en tydlig signal? Annars brukar det ofta klagas över att vi inte har varit närvarande på högsta nivå när signering sker. Men här var man med på högsta nivå och signerade. Vi kommer att ratificera. Det finns ingen ambition eller vilja att på något sätt dra fötterna efter sig i den här frågan. Det finns ingen sådan politisk vilja.

Anf. 24 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Det betänkande vi i dag debatterar om kvinnor, fred och säkerhet är oerhört viktigt. Varje dag dör kvinnor i krig och konflikter. De deltar inte i strider men dödas av soldater som inte har några som helst skrupler.

Att vara kvinna i krig och konflikt är farligare än att vara soldat, som en kvinna sade i går på ett seminarium här i riksdagen. Och om soldater anser sig ha rätt att ge sig på obeväpnade kvinnor och barn är kvinnorna förstås helt skyddslösa och har ingenting att sätta emot.

En konflikt som särskilt drabbat och drabbar kvinnor är, herr talman, den konflikt som under lång tid härjat i Demokratiska republiken Kongos östra delar. Där har flera miljoner människor – det finns uppgifter om att det är fyra, fem eller sex miljoner – dött. Och två miljoner kvinnor och flickor uppges ha våldtagits. Det är siffror som varierar, men omfattningen är i likhet med folkmord. Flera miljoner har dött. Två miljoner har våldtagits. Det är fruktansvärda siffror. Våldtäkt, tortyr och död drabbar kvinnor varje dag i en konflikt som ingen lyckats få stopp på.

Världssamfundet ser på medan kvinnors liv rinner ut eller fullkomligt ödeläggs. Många av de kvinnor som överlever de grymma våldtäkterna blir förskjutna av sina familjer och får svårt att över huvud taget överleva.

Herr talman! Det finns en man som, i motsats till alla de här feiga männen, vågar stå upp för kvinnorna. Det är doktor Mukwege, som om två veckor kommer hit till riksdagen för att delta i ett seminarium om våldet i Kongo. Han är gynekolog och chef för Panzisjukhuset i Bukavu i östra Kongo. Sjukhuset startade sin verksamhet 1999 med hjälp av bland annat Läkarmissionen. Han har tagit emot ett stort antal priser. Han var till och med på väg att få Nobels fredspris nyligen. Den 2 december får han Right Livelihood-priset här i riksdagen.

I en artikel i Läkartidningen i augusti, som upprörde och engagerade många, berättar doktor Mukwege att över 33 000 kvinnor och flickor har behandlats sedan 1999. Han beskriver vad det är för typ av offer och deras historier. Det är så fruktansvärda historier att de nästan inte går att återberätta här i talarstolen.

Doktor Mukwege säger att han egentligen inte vill ha fler priser, utan det han vill är att få stopp på kriget och konflikten. Det är det han anser att FN och även vi i hela världssamfundet måste göra: ingripa och göra någonting snarast, för alla kvinnor och drabbade flickor.

Konflikten i Kongo har pågått sedan mitten av 90-talet. Jag tar upp det här lite grann för att visa hur komplicerat det är att få stopp på krig och konflikter och hur det berör hela befolkningar. Konflikten har alltså pågått sedan mitten av 90-talet, i kölvattnet av folkmordet i Rwanda då soldater strömmade över gränsen in i Kongo.

FN har i tio år haft en fredsbevarande styrka i området, Monusco. Styrkan kostar 1,4 miljarder dollar per år, herr talman, vilket motsvarar 26,8 miljoner kronor per dag. Enligt Läkartidningen våldtas fortfarande kvinnor och flickor varje minut, och enligt en rapport från Rädda Barnen är två tredjedelar av offren minderåriga. Varför fungerar inte FN-insatsen? Varför drabbas kvinnor? Varför drabbas flickor på det här sättet?

Demokratiska republiken Kongo är också ett av världens rikaste länder när det gäller mineralfyndigheter. De har diamanter, guld, koppar, tenn, kobolt, uran och coltan – coltan som finns i din och min mobiltelefon. Det här rika landet är samtidigt ett av världens fattigaste länder, med en medelinkomst på knappt 1 USD per dag. Vart tar alla inkomster från dessa mineraler vägen? Vad gör FN:s säkerhetsråd åt detta?

Allt det här tillsammans är ingenting annat än en skandal för hela världssamfundet, herr talman. Det är en skandal för Demokratiska republiken Kongos ledare och för alla de grannländers ledare som är involverade i konflikten. Vi har nu fina resolutioner, och vi har resolution 1325.

Prot. 2013/14:32
21 november

Den är oerhört viktig, men den är inte viktig förrän den får klar och tydlig verkan. Var är ledarskapet som ska ge resolutionen ett innehåll?

Herr talman! Varför händer ingenting så att våldet får ett slut? I den så kallade fredsprocess man anser pågår i regionen hör vi inte om kvinnorna som är med och bestämmer. Vi hör inte om det. De fredssamtal som pågår i regionen verkar mer vara ett sätt att lägga ut dimridåer för att lugna världssamfundet. Men var är kvinnorna som enligt resolution 1325 ska vara en naturlig del i fredssamtal och konfliktlösning?

Herr talman! I Syrien rasar dessutom ett inbördeskrig som skördar liv varje dag. Över hundra tusen har dödats, och miljoner människor är på flykt. FN:s säkerhetsråd är förlamat, och Ryssland vägrar agera och se till att få fram en resolution som kan stoppa våldet – en resolution som borde värna alla oskyldiga. Även här finns dock ekonomiska ambitioner och maktambitioner som Ryssland inte vill avstå. Man vill vara en stormakt, och man vill förmodligen också kunna fortsätta sälja vapen. Lönsamma vapenaffärer är något som ofta gömmer sig under ytan i olika konflikter.

Nu talar man om att försöka få i gång fredssamtalen mellan parterna i Genève, men hör vi om alla kvinnor som ska komma till förhandlingsbordet? Jag har inte hört något. Var är de kvinnor som enligt 1325 ska delta i fredsförhandlingarna? I Afghanistan ska Sverige snart gå över till en civil insats med stora biståndsmedel som ska komma befolkningen till del. Här är det också viktigt att Sverige fortsätter att trycka på för att kvinnornas röst inte får tystna.

Herr talman! Forskning visar att det finns ett samband mellan konflikter och kvinnors status i samhället. 90 procent av offren i krig och konflikter är civila – 90 procent! Det är inte längre gamla konventionella krig mellan soldater, utan 90 procent av offren i krig och konflikter är civila. Det betyder naturligtvis att ett oerhört stort antal kvinnor och barn drabbas. Därför måste vi se till att resolution 1325, där kvinnor får en röst, verkligen kommer på plats.

Sverige har höga ambitioner på jämställdhetsområdet, och det är mycket bra. Vi har höga ambitioner för kvinnors deltagande i konflikt-prevention, konfliktlösning och fredsfrämjande insatser, och vi ger stora resurser till olika kvinnoorganisationer – inte bara svenska utan även lokala – för att försöka bidra till att de ska kunna jobba i fredsfrämjande insatser.

Sverige var också, som flera har sagt, ett av de första länderna att anta en nationell handlingsplan om 1325 om kvinnor, fred och säkerhet. Vi har tagit fram de nationella indikatorerna, och vi utbildar personal som ska sändas ut i internationella insatser och missioner. Vi har också ökat andelen kvinnor, även om de är för få – det är ungefär 14 procent av dem som sänds ut som är kvinnor. Vi har även ställt krav på myndigheterna att redovisa hur de arbetar med 1325.

Allt det här är bra. Sverige gör saker, och vi är på gång. Det är bra att vi kan trycka på i de här frågorna. Som vi redovisar i betänkandet ska regeringen nu ta fram en ny handlingsplan, och vi vet att civilsamhället vill delta i arbetet. Flera organisationer lyfte fram det i går på det seminarium som var i riksdagen.

Herr talman! Avslutningsvis är det viktigt att vi ser till att Sverige fortsätter satsa på det här området, att vi ser till att det finns resurser, att vi har planer som går att utvärdera på ett bra sätt och att vi strävar efter att påverka både EU och FN att ta konkreta steg framåt för att lösa olika konflikter och för att kvinnors röst finns med. Nu krävs tydlighet och

ansvar för att visa kvinnorna i Kongo, Syrien, Afghanistan och andra delar av världen att vi menar allvar med att kvinnor ska få delta i freds-förhandlingar.

I den senaste resolutionen från säkerhetsrådet, nr 2122, säger man att FN:s generalsekreterare särskilt ska tänka på att utnämna kvinnor i medlingsuppdrag. Ban Ki Moon ska också göra en global studie med utvärdering av om 1325 och följdresolutionerna har implementerats.

Det är alltså hög tid att få konkreta bevis på att det vi lovar kvinnor som i dag lever i krig och konflikt är någonting värt. Att värna mänskliga, universella rättigheter är allas vårt ansvar. Låt oss därför bli än mer tuffa i att inte acceptera att kvinnor ställs utanför förhandlingsrummen!

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 25 VALTER MUTT (MP) replik:

Herr talman! Betänkandet, liksom de underliggande FN-resolutionerna, har så att säga två huvuddelar. Den ena handlar om att stärka det fysiska skyddet mot sexualiserat våld och annat övervåld mot kvinnor, och den andra handlar om att öka kvinnors inflytande och deltagande i såväl konfliktförebyggande freds-förhandlingar som postkonfliktssituationer.

Vi konstaterade i stor enighet att det betydde åtskilligt att FN:s generalsekreterare inrättade en särskild representant, SRSG, för att bekämpa sexuellt våld i konflikter – den posten hade som bekant Margot Wallström tidigare – och att de frågorna, vilket vi under stor enighet skriver i vårt betänkande, därmed har fått ökad tyngd inom det internationella samfundet och underlättar samordningen med FN-systemet.

Vi miljöpartister tycker i vår reservation, som är gemensam med Vänsterpartiet, att det vore logiskt att också inrätta en FN-post för den andra delen. Det handlar alltså om en FN-post som ska bevaka, komma med idéer och så vidare för att öka just kvinnors deltagande i fredsprocesser. Det hänger naturligtvis väldigt nära samman. Jag skulle gärna höra vad Désirée Pethrus tycker om detta.

Anf. 26 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! Som jag uppfattade Margot Wallströms uppdrag som särskild representant besökte hon framför allt Kongo och de kvinnor som varit utsatta för sexuellt våld, och hon hade en stark betoning på det våldet. Jag tror att det är en del som kanske är särskilt viktigt att betona, just för att kvinnor är utsatta för övergrepp i krig och konflikter.

Självklart är det viktigt att vi har den andra delen med i vår diskussion, men om det behövs en särskild representant för det är jag inte säker på. Det viktigaste just nu är att verkligen fokusera på att få på plats de krav som faktiskt ställs på olika länder och på FN-systemet om resolution 1325 ska få ett verkligt innehåll. Det är därför bra, som man kan läsa i den nya resolutionen som antogs för någon månad sedan, att Ban Ki Moon nu själv ska gå in och göra en global redovisning och en genomgång av hur man har jobbat med implementeringen. Vi kan ju inte ha en resolution som inte implementeras. En av de viktigaste sakerna för den som är högst ansvarig i FN, Ban Ki Moon, är att ta på allvar att se hur resolutionen implementeras i verkligheten. Det ser jag som mest akut just nu.

Anf. 27 VALTER MUTT (MP) replik:

Herr talman! Vi är helt eniga om att implementeringen är viktig och så vidare, men jag tycker att de här frågorna hänger så väldigt nära samman. Vi har fortfarande i FN-systemet, som i andra globala system, en oerhörd mansdominans. Det har inte funnits en enda kvinna som har varit chefs-FN-medlare i konflikter och så vidare.

Det är ganska uppenbart att en sådan här ny post skulle sätta fokus på att vi behöver ett dramatiskt ökat kvinnligt deltagande i fredsförhandlingar och konfliktförebyggande liksom i postkonfliktsituationer. Vad är problemet med det? Det har jag svårt att se.

Jag skulle gärna vilja höra lite mer av ett förtydligande, Désirée Pethrus. Om vi nu gör tankeexperimentet att vi båda kommer att tillhöra regeringspartier efter valet nästa höst och vi i Miljöpartiet skulle driva detta, tycker ni då verkligen att det är något att bekämpa? Eller kan ni lämna en dörr öppen för att det kan vara en bra grej, även om det är en reservation från Miljöpartiet?

Anf. 28 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! Beroende på vilken styrka vi var och en får efter valet nästa höst får vi väl se hur det landar med förhandlingar. Men jag tror att vi kan vara överens, Valter Mutt och jag, om att den här frågan är viktig. Exakt hur stegen ska tas kan jag inte svara på i dag, men om vi alla partier tillsammans, även över partigränser och blockgränser, är överens om att vi vill se att Ban Ki Moon tar nya initiativ på det här området tror jag säkert att vi kan hitta vägar framåt och vara överens om att det trycket måste öka.

När man talar om Genève har i alla fall inte jag en endaste gång i medierna sett att Ban Ki Moon kommer att utse den här kvinnan. Det symboliska, den förebild och det viktiga signalvärde som det skulle ha tror jag vore enormt viktigt för alla oss kvinnor som specifikt bevakar det här och för alla som är intresserade av att se att resolution 1325 verkligen implementeras och att kvinnor som är så drabbade i krig och konflikter verkligen känner att någonting ska hända.

Ingenting kommer naturligtvis att lösas bara för att det blir en kvinnlig förhandlare, men jag tror ändå att vi behöver ha både kvinnors och mäns perspektiv. Framför allt då det är 90 procent civila som drabbas är det viktigt att det inte bara är de som har tagit till vapen som kallas till förhandlingsbordet, för det är det vanligaste. Så fort du tar till vapen får du makt. Men här gäller det att ge kvinnor makt, trots att de är så utsatta och i underläge.

Anf. 29 CARINA HÄGG (S) replik:

Herr talman! Vi ledamöter har möjlighet att besöka områden på fält och se kvinnors styrka i ambitionen att förändra sina samhällen.

Jag instämmer i Kristdemokraternas bild att det är viktigt att lyfta fram just situationen i Kongo. Där är vi flera som har varit på plats. Vi har sett situationen, och vi har fört tillbaka den i riksdagens arbete. Det var viktigt att det kom fram här i ett anförande.

Jag och vi socialdemokrater har tidigare, bland annat i utrikespolitiska debatten, talat om att vi också skulle kunna bidra militärt. Vi såg att Sverige inte ens bidrog med det som var budgeterat för insatser. Vi hade

fem militärobservatörer, en kriminalvårdare och fem civilpolis i Monusco i Kongo, vilket var ganska lite. Vi lever inte ens lever upp till det som regeringen har sagt. Vi ville då kunna bidra. Som jag sade i mitt anförande är det också ett sätt att bidra till implementeringen av resolution 1325.

Det som står i våra handlingsplaner och det som vi tycker är viktigt generellt är att bidra med vår kompetens i insatser med FN-mandat, men här har vi inte fått något stöd från Kristdemokraterna. Då undrar jag: Varför?

Anf. 30 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! Det som vi har varit överens om, Carina Hägg och jag, är att vi gärna ser flera svenska soldater involverade i FN-ledda insatser. Vi sade att vi var beredda till det i Mali, och när vi lämnar Afghanistan kommer det förmodligen att bli ytterligare möjligheter att delta alltmer i FN-ledda insatser, så där är vi inte oense.

Just situationen i Kongo och ett svenskt bidrag där har inte direkt varit på vårt bord, i alla fall inte på mitt bord, för ett beslut. En aktuell förfrågan har jag inte sett.

Det som händer nu är att en insatsstyrka som FN:s säkerhetsråd har beslutat om, bland annat från Sydafrika och Tanzania, har kommit för att försöka sätta ord bakom handling. Delvis är det för att hjälpa FN-trupperna i det svåra och svårtillgängliga området i östra Kongo att verkligen bekämpa rebeller.

Vi får se vad som händer. Det är tyvärr många länder som är involverade i den här konflikten. Hur de här trupperna och M23 kommer att agera framöver återstår att se, om de upplöses eller om de kommer att uppstå i någon annan form.

Som sagt är vi kristdemokrater absolut för att svenska soldater deltar i FN-ledda insatser. Det handlar också om att göra en säkerhetsmässig bedömning av situationen på plats, och varje fall måste behandlas för sig. Det är ingenting som är låst för all framtid.

Anf. 31 CARINA HÄGG (S) replik:

Herr talman! En bredd av insatser i en situation som den i östra Kongo är alldeles nödvändig. De hälso- och sjukvårdsinsatser som görs måste få förutsättningar att fortgå.

Kvinnor behöver stöd på så många olika plan. Förr eller senare måste man få kontroll över de egna inkomsterna, kunna få jobb och möjlighet att försörja sig och sina familjer och kunna bygga upp sitt liv. En del som vi öppnade för var att bidra till FN-missionen och att vi som minimum skulle leva upp till det som regeringen själv hade sagt i sin budget när det gällde utsända i FN-mission i Kongo. Där hoppades vi att vi skulle få stöd från Kristdemokraterna. Det är ju inte så att ett sådant förslag kommer till riksdagens bord utan att det finns en bred enighet om det, men något sådant har inte vuxit fram.

Då är frågan: Varför stödde inte Kristdemokraterna de två socialdemokratiska delarna om att leva upp till budgeten när det gäller FN-missioner och att bidra ytterligare med militär för att kunna säkra situationen?

Sedan välkomnar jag det som har gjorts och att Tanzania och Sydafrika ställer upp. Det är positivt som jag kan bedöma det i dag. Men för att få en helhetsbild av vad Alliansen vill när det gäller situationen i Kongo var frågan: Varför har inte Kristdemokraterna stött oss socialdemokrater?

Anf. 32 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! Det Carina Hägg tar upp skulle vara en komplicerad operation att delta i eftersom det är svårtillgänglig terräng i östra Kongo. Det skulle kräva politiska och försvarspolitiska bedömningar och även många typer av samarrangemang med FN. Den frågan får vi därför återkomma till.

Det viktigaste är att Sverige bidrar. Det finns enorma behov i Kongo. Vi försöker bidra med det vi kan på det civila området för att stötta civila organisationer, stötta på hälsoområdet och så vidare. Dessa behov är stora, och här satsar vi ganska mycket pengar.

På seminariet med doktor Mukwege den 5 december, som jag aviserade, kommer biståndsministern att berätta hur situationen ser ut och vad Sverige bidrar med i framför allt östra Kongo.

Vi gör mycket, men vi kan göra mer. Kristdemokraterna är positiva till FN-ledda insatser, men om det ska ske i just östra Kongo kan jag inte svara på här och nu. Det finns inget aktuellt på bordet, i alla fall ingen förfrågan som jag har sett och kunnat ta ställning till.

Anf. 33 CHRISTIAN HOLM (M):

Herr talman! Det är ett viktigt betänkande vi debatterar. Det behandlar resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet.

Det finns i Sveriges riksdag en bred samsyn och uppslutning bakom alliansregeringens linje. Den sätter fokus på de viktiga frågorna om att öka kvinnors delaktighet, stärka deras rättigheter och skapa möjligheter till en förbättrad livssituation. Det är viktigt ur flera perspektiv.

För de flesta av oss är det sunt förnuft och fullt rimligt. Mänskliga rättigheter handlar om samma rättigheter för alla oavsett om man är man eller kvinna och oavsett om man bor i Sverige, Kongo eller USA. För de allra flesta av oss är detta helt naturligt.

Det finns också ett utvecklingsperspektiv. Väljer vi att skuffa undan och inte ge rättigheter till hälften av världens befolkning, eller hälften av vissa länders befolkning i alla fall, innebär det självklart en sämre ekonomisk och demokratisk utveckling och sämre levnadsförhållanden för både kvinnor och män runt om i världen.

Dessutom vet vi att kvinnor har en viktig roll att fylla i att både bidra till utveckling, genom att delta i olika delar av samhället, och till fred och säkerhet.

Mycket klokt har sagts under dagen av mina allianskolleger och även av dem som inte är med i Alliansen då det som sagt finns en bred samsyn bland de flesta av oss i Sveriges riksdag.

Konflikten i denna fråga verkar främst handla om huruvida regeringen ska återkomma till utrikesutskottet med en skrivelse varje år eller var artonde månad eller på vilket sätt man ska återkoppla. Det viktiga är att vi i Sveriges riksdag får information och möjlighet att följa den utveckl-

ing som sker och ges delaktighet i processen och utvecklingen. Exakt hur detta ska ske är inte det absolut viktigaste.

En bred majoritet har kommit fram till en gemensam hållning. Det finns ett par reservationer, men det råder en bred samsyn. Det innebär att riksdag och regering kan fortsätta arbeta med just det vi diskuterar, nämligen hur vi vill stärka kvinnors roll. Vi arbetar hårt för att uppnå detta och är tydliga i dialogen med de politiska ledningarna i de länder där dessa rättigheter kränks.

Tyvärr är Sverigedemokraternas Kent Ekeroth inte längre kvar i kammaren. Han representerar ett parti som har reserverat sig, och reservationen handlar just om huruvida vi ska ha en skrivelse från regeringen till utrikesutskottet.

Jag hade hoppats att debattera med Kent Ekeroth om själva sakinnehållet i frågan. Trots den breda samsyn som finns i Sveriges riksdag skiljer vi oss åt i vissa lägen. Sverigedemokraterna är här ett tydligt särfall när det gäller kvinnors rätt till exempelvis fria, lagliga och säkra aborter och mycket annat som rör det stora och viktiga området sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, SRHR.

Jag antar att den debatten får tas vid ett annat tillfälle.

Herr talman! Likt mina kolleger i Alliansen yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkande UU7 *Kvinnor, fred och säkerhet*.
(Applåder)

Anf. 34 KERSTIN LUNDGREN (C):

Herr talman! Jag kan inte låta bli att göra ytterligare ett inlägg. När vi behandlar frågor om kvinnor, fred och säkerhet är det viktigt att vi också synliggör att det faktiskt finns kvinnor i ledande positioner och roller. I debatten har det låtit som att det inte finns, och jag missade att ta upp det i mitt tidigare inlägg.

Vi har till exempel Catherine Ashton som aktivt jobbar för EU i de slutna rum där många av världens konflikter hanteras. Det är viktigt att lyfta fram henne som en förebild.

Det är även viktigt att lyfta fram Hillary Clinton och hennes roll under en tidigare period som aktör i olika konflikter och för att lyfta fram kvinnors perspektiv.

När det gäller den tragiska utvecklingen i östra Kongo som vi alla vändas över – jag har själv varit där och hört och sett – har generalsekretären pekats ut Mary Robinson som ansvarig för att försöka föra frågorna framåt.

Herr talman! När vi behandlar kvinnor, fred och säkerhet måste vi hjälpas åt att lyfta fram de kvinnor som gör skillnad, och det finns många som gör det. Det vara bara det jag ville bidra med.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 9 §.)

Kammaren beslutade kl. 13.37 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

7 § Frågestund

Frågestund

Anf. 35 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag hälsar statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av näringsminister Annie Lööf, justitieminister Beatrice Ask, kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth, statsrådet Stefan Attefall och försvarsminister Karin Enström.

En fråga ska vara av övergripande allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Näringsminister Annie Lööf besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde. Frågor till övriga statsråd förutsätts beröra deras ansvarsområden inom regeringen.

Landsbygdsprogrammet

Anf. 36 JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Socialdemokraternas mål är att Sverige ska ha lägst arbetslöshet i EU år 2020. Då behövs fler jobb i hela landet. Vi vill därför skapa bättre förutsättningar för alla landsbygdens företag exempelvis genom att bidra till att grundläggande service för näringsidkare finns på plats i hela landet. I detta perspektiv är det extra olyckligt att landsbygden nu drabbas av ett dråpslag från den borgerliga regeringen. Det är nämligen landsbygden och de som bor och verkar där som kommer att få betala för regeringens misslyckande med att säkra resurserna till landsbygdsprogrammet i EU-förhandlingarna. Det är ett program som är en väsentlig del av den svenska regionalpolitiken och som bland annat innehåller åtgärder för att stödja etableringen av nya företag, att stödja servicetjänster och att utveckla den regionala turistnäringen.

Min enkla fråga till näringsministern är: Vilka verksamheter avser regeringen att prioritera bort när det nästa år kommer att finnas 371 miljoner kronor mindre att fördela?

Anf. 37 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Jag tackar så varmt för frågan som Jennie Nilsson ställer. Jobb och företagande är viktigt i hela landet. Det är inte minst jag medveten om som Centerpartiets partiledare. Vi har nu matchat upp den neddragning som EU har gjort på landsbygdsprogrammet. Vi lägger från regeringens sida samma antal kronor för innevarande programperiod på landsbygdsprogrammet. Det innebär att vi höjer medfinansieringsgraden.

Vi har lagt över 5 miljarder mer på landsbygdsprogrammet för kommande mandatperiod än tidigare.

Socialdemokraternas politik innebär att de säger att de nu ger pengar till landsbygdsprogrammet. Men vad de glömmer att beskriva är den bluff som de inte meddelar, nämligen att de lägger på landsbygdsskatter. Det som de ger till bonden tar de tillbaka genom kraftigt höjda skatter. Det om något är en rejäl bluffpolitik.

Anf. 38 JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Det där stämmer inte riktigt. Man förlorade en halv miljard i förhandlingarna. Centerpartiet var snabbt ute och garanterade att man skulle kompensera för dessa pengar på nationell nivå. Men av dessa 500 miljoner blev det bara 129 miljoner. Det innebär att det för nästa år kommer att finnas en differens på åtminstone 371 miljoner kronor, pengar som i dag används bland annat till företagsetableringar, till bredbandsutbyggnad och till att säkra att det inte är orimligt långt till närmaste bensinstation eller matvaruaffär. Det är viktiga frågor som borde stå också på Centerns dagordning.

Jag förstår att det är komplicerat att vara centerpartistisk minister i detta sammanhang och behöva försvara något som kanske inte riktigt är det som man hade önskat hade varit resultatet av förhandlingarna. Men det undantar inte ansvarig minister från att faktiskt svara på den konkreta frågan: Vad avser ni att prioritera bort?

Anf. 39 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! För att skapa jobb och tillväxt i hela landet krävs det sänkta kostnader. Vi har sänkt arbetsgivaravgifterna, och vi sänker egenavgifterna från nästa år. Det är någonting som Socialdemokraterna vill öka kraftigt.

För att driva företag och skapa jobb på landsbygden krävs det regel-förenklingar. Det är också någonting som Socialdemokraterna motarbetar. Bland annat vill de införa månadsuppgiftslämning för samtliga företag. Det är någonting som skulle försvåra för dem som driver företag.

En annan del som är viktig för landsbygdsföretagande handlar om att underlätta för transporter. Här vill Socialdemokraterna införa en kilometerskatt som skulle slå hårt mot till exempel skogsindustrin i norra Sveriges inland.

Vad vi nu gör med landsbygdsprogrammet är att matcha upp det som EU drar ned. Men vi gör inte det som Socialdemokraterna gör. Vi fortsätter att sänka skatterna för dem som skapar företag och jobb på landsbygden. Ni vill höja skatterna.

Det är en bluffpolitik som ni förespråkar. Ni säger att ni satsar på landsbygdsprogrammet. Men er ekonomisk-politiska talesperson Magdalena Andersson sade att Socialdemokraterna vill halvera CAP, alltså jordbrukspolitiken. Det innebär en neddragning med 3 miljarder på ett år. Det är bluffpolitik.

Anf. 40 PER BOLUND (MP):

Fru talman! Min fråga går till näringsminister Annie Lööf och handlar om klimatet. Just nu pågår ett klimattoppmöte i Warszawa där förhandlingarna tyvärr går mycket trögt och visar på djupa konflikter mellan framför allt de fattiga länderna och de rika länderna i världen.

Det kanske inte är så konstigt att de fattiga länderna är besvikna på oss i den rika världen eftersom de löften som vi har gett inte har infriats. I Köpenhamn 2009, för fyra år sedan, skrev Fredrik Reinfeldt och andra världsledare ett protokoll om att man skulle stå för 100 miljarder dollar i klimatfinansiering varje år. För Sveriges del motsvarar det 2 miljarder kronor som vi skulle avsätta. I stället har regeringen nu halverat klimatfinansieringen två år i rad. I årets budget är det bara 250 miljoner kronor som har avsatts, det vill säga en åttondel av det som är vårt beting för att vi skulle stå för det löfte som vi har gett. Dessutom tas alla dessa pengar från biståndet, vilket är ytterligare ett svek.

Min enkla fråga till Annie Lööf är: Hur känns det att stå bakom en budget som försvårar och förstör möjligheterna att få ett internationellt klimatavtal?

Anf. 41 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Någonting som gör att jag är mycket stolt över att tillhöra Sveriges regering och att vara svensk politiker är att vi är eniga över blockgränsen om att vi ska vara ett globalt föredöme på klimat- och miljöområdet. Här sticker Sverige ut. Vi tar ett globalt klimatansvar oavsett regering och är pådrivande i detta.

Tittar man på klimatfinansieringsdelen, som Per Bolund frågar mig om, hör vi till de länder som har satsat mest på klimatfinansiering inom ramen för det löfte om snabbstartspengar som gavs i Köpenhamn. Det innebär att vi tillförde 8 miljarder svenska kronor 2010–2012. Det innebär också att vi var det land i EU som per capita satsade mest – 11 procent av EU:s totala summor.

Vid sidan om den klimatsatsning som vi nu gör fortsätter klimat att vara ett prioriterat tema i den totala biståndsbudgeten. Det är någonting som också är viktigt. Klimatbiståndet för svensk del kommer att uppgå till 2 ½ miljard under nästkommande år. Snabbstartspengarna var tidsbegränsade, men det är viktigt att fortsätta även framöver.

Anf. 42 PER BOLUND (MP):

Fru talman! Till att börja med är det viktigt att konstatera att vi inte är eniga. Tvärtom är vi mycket oeniga. Vi ser att regeringen gör långt ifrån det som är nödvändigt för att minska våra utsläpp i den takt som är nödvändig och för att stå för de löften som vi har gett vid tidigare toppmöten.

Det bekymrar mig att Annie Lööf verkar vara så nöjd med regeringens politik när det gäller klimatfinansiering, inte minst för att den är så långt ifrån de löften som vi har gett som nation och framför allt för att alla pengar som Annie Lööf står och talar om tas från biståndet, vilket är ett direkt brott både mot de konventioner som vi skrev under i Rio redan 1992 och mot Köpenhamnsöverenskommelsen.

Frågestund

Jag tror att Annie Lööf kan sätta sig in i den position som de fattiga länderna har. Om vi bara märker om pengar som vi tidigare har sagt ska gå till bistånd och säger att de nu ska gå till klimatfinansiering är det inte någonting som underlättar förhandlingarna och gör det lättare att komma fram till ett internationellt klimatavtal.

Det är intressant att det parti som Annie Lööf företräder har fattat ett principbeslut på sin stämma om att klimatfinansieringen ska vara additionell, medan den budget som Annie Lööf som minister står bakom bryter mot det. Det vore intressant att få veta hur det känns för henne som ansvarig minister.

Anf. 43 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Det känns lite märkligt när Miljöpartiet rackar ned på Sveriges ambitioner när vi kan se svart på vitt att vi ligger i framkant och att vi pressar på och när vi samtidigt kan se vad andra länder inte gör. Vi ser till exempel att Japan sänker sina utsläppsmål. Vi ser att det arrangerande landet Polen samma vecka som man har klimatmöte arrangerar ett seminarium och ett toppmöte om ren kolkraft. Vi ser att Australien kapitulerar. Vi ser att Kina och USA väljer att ducka. Då finns det ett land med en miljöminister som driver förhandlingarna stenhårt. Jag skulle önska att Miljöpartiet välkomnar att Sverige tillsammans med övriga EU driver på och pressar på övriga länder globalt för att vi ska få ett globalt klimatavtal på plats i Paris 2015. Då funkar det inte att sitta och kasta skit på varandra här i parlamentet, utan då måste man jobba tillsammans för att fler länder faktiskt ska skriva under dessa avtal. Det är bara med gemensamma krafter som vi kan klara av tvågradersmålet och se till att få det globala klimatavtalet på plats.

Stöd till veteraner och anhöriga i internationella insatser

Anf. 44 CECILIA WIDEGREN (M):

Fru talman! Jag vänder mig till försvarsministern. I går sände Sverige återigen svenska kvinnor och män i en internationell insats – fredsfrämjande insatser och krishanteringsinsatser. Sverige gör detta regelbundet och återkommande för att ta ett internationellt solidariskt ansvar. I går var det transportdivisionen på Sotenäs i Västergötland som gav sig ned för att bistå FN i de viktiga insatser som vi har nu för att se till att förstöra de kemiska vapen som finns i Syrien.

Sverige bistår inte bara i Cypern och Libanon i det här fallet, utan vi har nu över 500 svenska män och kvinnor i Afghanistan, på det krisdrabbade Filippinerna, i Mali, i Uganda och i Kosovo – för att nämna några av de platser där svenska män och kvinnor finns för att bistå. De riskerar sina liv för att rädda andras. De gör det för fred och säkerhet i världen. De insatser de gör är beundransvärda. Men kvar här hemma i Sverige finns också mammor, pappor och barn – anhöriga till de blivande veteranerna.

Vad avser regeringen att göra för att ytterligare stärka de insatser som finns för veteraner och anhöriga i Sverige?

Anf. 45 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M):

Fru talman! Det vi vet är att ungefär 100 000 svenskar har deltagit i Försvarsmaktens fredsfrämjande insatser sedan de första observatörerna sändes till Mellanöstern 1948. Men det är inte förrän med alliansregeringen som Sverige har fått en sammanhållen veteransoldatpolitik. Det är jag stolt över.

Här har staten ett grundläggande ansvar för att ta hand om de personer som gör stora uppoffringar och deltar i de fredsfrämjande insatserna och visa dem uppskattning. Men staten ska självfallet också visa uppskattning för dem som tar ansvar här hemma.

I dag har regeringen fattat ett beslut som handlar om att Försvarsmakten ska kunna betala ut stöd till organisationer som bedriver verksamhet som handlar om stöd till veteraner och stöd till anhörigorganisationerna. De utför ett viktigt arbete och är ett viktigt komplement till allt det som Försvarsmakten och staten gör.

Anf. 46 CECILIA WIDEGREN (M):

Fru talman! Det är på tiden – efter många decennier av insatser som svenska kvinnor och män har gjort – att detta kommer på plats och att det kommer till stånd.

Det finns i dag på många olika orter runt om i Sverige anhörigorganisationer som på frivillig basis har organiserat sig för att just stödja barnen som går i skolan och som möter andra barn och vänner. De här barnen ska förklara vad mamma och pappa gör i dag på Filippinerna, i morgon på Cypern eller i övermorgon i Afghanistan. Det handlar om vikten av att tänka också på dem som är kvar här hemma.

Vad är det för typ av insatser som kan komma till stånd om nu anhörigorganisationerna får detta stöd och denna hjälp?

Anf. 47 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M):

Fru talman! Just på detta område, som handlar om att stödja organisationer som stöder veteraner och deras anhöriga, har Försvarsmakten på särskilt uppdrag från regeringen kunnat stödja med medel. Men här ger vi alltså Försvarsmakten större möjlighet att stödja.

Det finns goda exempel på sådan här verksamhet, ibland kopplad till Soldathemsförbundet och ibland kopplad till andra typer av verksamhet. Det handlar om att förbereda både personalen och familjen. Det handlar om att vara ett stöd under insatsen när mamma eller pappa är borta, och det handlar om insatser efteråt. Det är inte alltid helt självklart att komma hem efter en lång insats.

Detta är en viktig del tillsammans med allt det övriga, där Försvarsmakten nu har fått ytterligare uppgifter och ytterligare ansvar. Vi inrättar en särskild veteranenhet på Högkvarteret. Vi har också inrättat en särskild veteranminnesdag, som nästa gång kommer att högtidlighållas den 29 maj nästa år.

Frågestund

Anf. 48 RICHARD JOMSHOF (SD):

Fru talman! Jag har en fråga att ställa till justitieministern. Det händer att företrädare för regeringen påstår att de vill skärpa straffen. De påstår att de vill ta krafttag mot den grova brottsligheten.

Trots detta är det inte mycket som har hänt på området. I själva verket kan vi se hur våra svenska domstolar fortsätter att döma ut straff som många gånger är låga för grova brott. Till exempel rapporterade medierna den 4 november om en 45-årig man som endast dömts till två års fängelse trots att han har gjort sig skyldig till ofredande, grovt sexuellt övergrepp mot barn, grovt utnyttjande av barn för sexuell posering, försök till grovt utnyttjande av barn för sexuell posering, sexuellt ofredande och barnpornografibrott.

För bara någon dag sedan kunde vi läsa om en vapensmugglare som dömts till det låga straffet tre månaders fängelse trots att han hade försökt smuggla in tolv vapen och ett stort antal skarpa patroner till Sverige. Såväl polisen som tullen rasar mot det låga straffet.

Jag skulle vilja veta om justitieministern är nöjd med de här låga straffen. Tänker justitieministern agera i frågan och i så fall hur?

Anf. 49 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Först och främst vill jag påpeka att jag självfallet inte kan uttala mig i enskilda ärenden. Men det är en allmän fråga som ställs, nämligen om straffen är på en tillräcklig nivå.

Alliansregeringen tog redan för något år sedan initiativ till en höjning av straffen för grova våldsbrott, och då även straffet för mord. Den utveckling som vi har sett när det gäller vilka domar som har dömts ut är att man inte riktigt har hamnat i den övre nivån som vi möjligen hade tänkt oss. Vi har därför gjort ett omtag. För närvarande finns det en departementspromemoria ute där förslag ligger som handlar om att skärpa straffen för mord. Men vi gör också ett omtag och kommer att lägga fram förslag som handlar om att skärpa straffen för grova våldsbrott.

Domstolarna dömer enligt de lagar vi har, och de agerar självständigt. Om vi inte tycker att de intentioner som riksdag och regering har haft vad gäller påföljder för olika brott stämmer överens så måste vi också ändra lagstiftningen, och det kommer vi att göra.

Anf. 50 RICHARD JOMSHOF (SD):

Fru talman! Jag vill påminna om att det är i riksdagen vi fattar viktiga och avgörande beslut och att det är regeringen som ska se till att besluten följs. Den ska också se till att myndigheter, inte minst Domstolsväsendet, också följer intentionerna i de beslut som vi fattar. Det är regeringens ansvar och ingen annans.

Jag menar att mycket hade varit annorlunda om regeringen hade valt att lyssna på Sverigedemokraterna. Det räcker inte med att höja maxstraffen; man måste också höja minimistraffen. Vi har till exempel föreslagit höjt minimistraff för grovt vapenbrott. I dag är det sex månaders fängelse, och vi vill höja det till lägst två års fängelse. Regeringen har som sagt valt att rösta nej till det här.

Jag skulle vilja veta i sammanhanget om regeringen är beredd att ta bort till exempel straffrabatterna för unga eftersom det såklart också påverkar domstolarnas bedömning. Är regeringen beredd att se över systemet med tvåtredjedelsfrigivningen? Och framför allt – är regeringen beredd att höja minimistraffen i linje med vad Sverigedemokraterna har föreslagit?

Anf. 51 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Jag är helt på det klara med det ansvar som åligger riksdagen när det gäller att stifta lag. Men det är också viktigt att påtala att Sveriges domstolar är självständiga när det gäller att tolka de lagar som riksdagen har fattat beslut om. Regeringen har att lägga fram förslag till Sveriges riksdag om man uppfattar att det finns skäl att göra förändringar i lagstiftningen. Jag tror inte att regeringen har några större problem med denna ansvarsfördelning.

Vad gäller straffnivåerna är det riktigt att det i flera fall handlar om ett behov av att höja minimistraffen. Jag har tidigare varit ute och berättat att regeringen nu ger tilläggsdirektiv till Petter Asps utredning. Han tittar på påföljder och annat som rör den grova organiserade brottsligheten. I detta tilläggsdirektiv beställer vi en höjning av minimistraffet för grova vapenbrott. Det är någonting som vi behöver för att bekämpa de vapenbrott och de skjutningar som vi tyvärr har fått se alldeles för många av under senare tid. Detta är ett exempel, och vi har tagit sådana initiativ också i andra frågor.

Säpos tillgång till uppgifter om datatrafik

Anf. 52 LENA OLSSON (V):

Fru talman! Jag har en fråga till justitieminister Beatrice Ask angående Säpo och att de nu förhandlar med teleoperatörer för att få direktåtkomst till datatrafik.

Kritiken har inte dröjt. Vi känner en stor oro i Vänsterpartiet, men även andra människor är oroliga för vad detta kommer att innebära. Datainspektionen har haft synpunkter liksom bland andra Post- och telestyrelsen och Advokatsamfundets generaldirektör.

En del säger att detta inte är förenligt med lagen. Man kan ställa sig frågan: Vad är det för fel på den ordning som finns redan i dag, där teleoperatörerna har en dialog med brottsbekämpande myndigheter? Jag vill fråga ministern om hon tänker vidta några åtgärder när det gäller detta.

Anf. 53 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Jag tackar Lena Olsson för frågan. Det är som riksdagen har beslutat: Teleoperatörer är skyldiga att spara trafikuppgifter. Det finns också lagstiftning som reglerar vilka uppgifter brottsbekämpande myndigheter kan få ut och på vilka villkor. De reglerna ligger fast.

Det som nu har omnämnts i medierna handlar om ett nytt sätt att få den här typen av uppgifter levererade från operatörer till brottsbekämpande myndigheter. I dag sker beställningarna huvudsakligen per fax. Den diskussion man nu har handlar om att använda ett europeiskt gränssnitt och digital teknik för att överföra uppgifterna.

I frågan om hur man rent praktiskt ska överföra uppgifterna har det förts en diskussion med Datainspektionen i ett tidigt skede. Jag vet att man har inkommit med frågor igen. Om det skulle vara så att man i något avseende avser att ändra substansen i regelverket måste naturligtvis beslutande myndigheter vara med i diskussionen.

Anf. 54 LENA OLSSON (V):

Fru talman! Det är så det är. Säpo har informerat Datainspektionen om ett nytt system för brottsbekämpande. Men då var det som det såg ut förut. Direktåtkomst har man inte diskuterat.

Post- och telestyrelsen ska kontrollera att marknadens operatörer efterlever lagens bestämmelser om integritetsskydd. Huvudregeln är att teleoperatörerna har tystnadsplikt. Lagen medger undantag när det gäller brottsutredningar, men det är operatören som är skyldig att kontrollera att uppgiftslämningen inte bryter mot lagen.

Vad jag har förstått är det fråga om direktåtkomst. Man för alltså inte samma dialog med teleoperatören som man gjort förut. Det är också det juristen på Tele 2 säger. De har sagt nej till detta därför att det inte överensstämmer med lagen. De måste också tänka på sina kunder.

Anf. 55 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Operatörerna har synpunkter på den här frågan, liksom brottsbekämpande myndigheter. Det pågår en diskussion om huruvida man ska sluta använda fax och i stället använda digital teknik. Det finns naturligtvis administrativa rutiner som i sig är oerhört centrala. I ett tidigt skede var man i kontakt med Datainspektionen, men det var då det, som Lena Olsson säger. Sedan har saker och ting diskuterats fram och tillbaka. Det pågår alltså en diskussion om det praktiska förfarandet. Jag vet att man har tagit kontakt med Datainspektionen igen.

Min poäng är att det pågår en diskussion om de rent praktiska förut-sättningarna. Det måste parterna kunna ha. Däremot är det alldeles självklart att vi från riksdag och regering måste vara noga med att reglerna och intentionerna i regelverket ligger fast. SIN, Säkerhets- och integritetsskydds-nämnden, har ett tillsynsansvar, och riksdagen, som ska ha en rapportering när det gäller användningen av hemliga tvångsmedel, ska ha en återrapportering årligen.

Polisens arbetsuppgifter

Anf. 56 JOHAN PEHRSON (FP):

Fru talman! Jag har också en fråga till justitieminister Beatrice Ask.

För Folkpartiet – och många andra här inne, gissar jag – är det viktigt att man minskar brottsligheten och ökar tryggheten. Då är det viktigt med polisens organisation och hur man arbetar inom polisen. Vi vill att man har rätt antal poliser som gör rätt saker, helst vid rätt tid, och som fokuserar på att ständigt vara i medborgarnas tjänst.

Polisen har i dag ett antal arbetsuppgifter som är något aparta och ligger lite utanför det man framför allt tänker sig att polisen gör, det vill säga att utreda brott, vilket sedan kanske leder till lagföring, och förebygga brott. Det finns mängder av uppgifter, från att täcka gruvhål till att

sköta passhantering, ta hand om bortsprungna katter och sådant. Det låter lustigt, men det är faktiskt sant.

Kan justitieministern tänka sig att vi snart kommer framåt i frågan om en avsmalnad polisverksamhet som fokuserar ännu mer på rent polisiära uppgifter för att se till att man ökar kraften, minskar brottsligheten och därmed ökar tryggheten?

Anf. 57 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Jag tackar för frågan. Det ligger i sakens natur att det finns anledning att hela tiden fundera över på vilket sätt vi bäst använder polisens resurser. Det råder inget tvivel om att polisen får ta sig an de arbetsuppgifter som ingen annan tar sig an. Vi har ganska nyligen haft en diskussion om problematiken med personer som far illa i häkten och arrester där polisen inte har den medicinska kompetens som skulle behövas för att hantera och ta hand om de här personerna på ett riktigt sätt. Det är många år sedan en utredning konstaterade att det borde finnas tillnyktringsenheter med vårdpersonal och annat. Men inget har kommit framåt, för de pengar och resurser som krävs för att bygga upp sådana enheter har inte funnits.

Nu har regeringen anslagit mer pengar för att bygga ut den typen av insatser, bland annat i syfte att renodla polisens verksamhet. Det är ett exempel. Det finns dock en uppsjö av arbetsuppgifter som i dag utövas av polisen men som det finns anledning att diskutera om någon annan kan hantera.

Anf. 58 JOHAN PEHRSON (FP):

Fru talman! Jag tackar justitieministern för svaret. Vi verkar vara på väg i alldeles rätt riktning.

Något som anknyter till detta är att se till att man använder sig av de andra goda krafterna, med socialtjänst, skola och breda insatser från ideell sektor, för att minska brottsligheten och öka tryggheten. Den privata säkerhetsbranschen är ofta på både oss i riksdagen och justitieministern – gissar jag – med att man är sugen på att göra mer saker. Jag är rätt ofta tveksam till en del av deras förslag, men den lagstiftning vi har i dag om vad väktare och ordningsvakter ska göra känns lite otidsenlig. Kan justitieministern tänka sig att vi uppdaterar detta något, så att vi får en ändamålsriktig fördelning mellan vad polisen gör och vad ordningsvakter och väktare gör? Syftet är ett enda: att minska brottsligheten och öka tryggheten.

Anf. 59 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Bristen på poliser i Sverige ledde under många år till en omfattande privatisering av ordningshållandet i samhället. Det har gjort att säkerhetsbranschen vuxit väldigt mycket.

Det här är kommunicerande kär! Det finns anledning att hela tiden fundera över vad andra kan göra och vad polisen ska ha eget ansvar för med de befogenheter den har. Det där är en viktig diskussion att föra, och sådant utreds naturligtvis också. Jag är inte främmande för att föra de diskussionerna, men jag tycker att det också finns anledning att fundera över hur vi kan använda polisiära resurser effektivare. Det är till exempel viktigt att kunna använda sig av civilt utbildade inom polisen. I dag an-

vänds mellan varven poliskunnande på fel ställen, där civil personal skulle kunna göra stor nytta. Vi har nyligen arbetat med frågan om hur vi ska kunna ge civila utredare bättre befogenheter i deras arbete. Det är också ett bra sätt att renodla det polisiära arbetet.

Villkoren för gästarbetare vid arenabyggen i Qatar

Anf. 60 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Jag har en fråga till idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth.

Drömmen om fotbolls-VM i Brasilien sprack som bekant. Det beklagar nog vi alla här i kammaren. Men det finns fler internationella idrottsarrangemang att drömma om och jobba för. Ett sådant är fotbolls-VM i Qatar.

Fotbollsarenorna i Qatar byggs just nu av 1,2 miljoner migrantarbetare från Indien, Nepal, Filippinerna och Bangladesh som utnyttjas i ett traffickingssystem. Man tar ifrån dem deras pass. De bor i stora områden där det inte finns vare sig vatten eller toaletter. De drabbas av sjukdomar och dödsfall.

Vad tänker idrottsministern göra för att mänskliga rättigheter ska respekteras och ILO-konventionen följas?

Anf. 61 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJEROTH (M):

Fru talman! Jag har fått frågan tidigare av Hans Linde och tror också att Carl Bildt fått frågan. Det är bra att det är medial uppmärksamhet kring det som händer i Qatar nu och att flera andra också agerar. Jag tror att Carl Bildt när han fick frågan här i riksdagen tog upp hur man arbetar via internationella organisationer för att uppmärksamma detta.

Jag har i mina kontakter med idrotten, framför allt med Riksidrottsförbundet, varit tydlig med att även om idrotten är fri innebär det inte att man kan frångå ansvar. Det gäller såväl hockey-VM i Vitryssland som de kommande olympiska spelen i Sotji i Ryssland, där man har ett starkt förtryck inte minst av hbtq-personer. Naturligtvis gäller detta också i de kontakter som Fotbollförbundet har med Fifa, den internationella fotbollsorganisationen. Jag utgår från att man beaktar detta och tar upp det till diskussion.

Anf. 62 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Det är bra att idrottsministern utgår från att idrottsorganisationerna jobbar med frågan. Men vad kan vi göra politiskt? Vad kan regeringen göra politiskt för att trycka på i frågan? Det är ändå så att vi från svenskt håll har sagt att vi ska jobba för att mänskliga rättigheter följs i alla länder, inte bara här hemma. Vi måste se till att de här dödsfallen inte inträffar.

Fackförbunden räknar med att flera tusentals människor kommer att sätta livet till innan arenorna är färdigbyggda. Det räcker inte med att ha förhoppningar till idrottsrörelsen. Man måste också agera från regeringens sida. Vad tycker idrottsministern om det?

Anf. 63 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M):

Fru talman! Vi agerar via olika kanaler. Jag anade att jag skulle få den här frågan, så jag tog fram det svar som bland annat Carl Bildt gav här i riksdagen. Jag ska inte läsa hela svaret, för jag hinner inte det.

Han säger: I våra bilaterala relationer med Qatar tar vi återkommande upp frågan om de mänskliga rättigheterna, inklusive gästarbetares rättigheter. Vi kommer även att verka inom FN och andra multilaterala kanaler för att uppmärksamma detta.

Jag tror och hoppas att Monica Green känner till att det finns ett engagemang också från UD:s sida. När jag har diskussioner med idrottsrörelsen tar vi alltid upp mänskliga rättigheter. Det gäller såväl när det var OS i Kina och det förtryck som journalister och andra människor löper risk att utsättas för där som det jag nämnde om Sotji och Vitryssland.

Självfallet diskuterar vi också med Fotbollförbundet hur det agerar via Fifa. Vi ställer oss också frågan hur det kom sig att man lade spelen där.

Kustbevakningen

Anf. 64 KENT HÄRSTEDT (S):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till försvarsministern. Det gäller Kustbevakningen.

Det har bland annat framkommit i medierna att just nu pågår en omfattande omstrukturering av Kustbevakningens organisation. Från Norrland till Skåne får dessa tänkta, genomförda eller diskuterade förändringar allvarliga konsekvenser.

Nere i Skåne där jag kommer ifrån har vi sett konsekvenserna på flera håll. Det gäller Simrishamn och Höllviken, och nu diskuterar man att flytta verksamheten från Helsingborg till Malmö.

När man tittar på Kustbevakningens viktiga verksamhet befarar man att det är budgetfrågor som ligger till grund för omstruktureringarna. Utanför Helsingborg går det 350 fartyg per dygn.

Vi är mycket bekymrade över förflyttningen. Jag vill därför fråga försvarsministern om förändringarna i Kustbevakningen är föranledda av brister i ekonomin.

Anf. 65 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M):

Fru talman! Tack för frågan! Precis som Kent Härstedt säger har Kustbevakningen viktiga uppgifter och genomför ett viktigt och mycket bra arbete inte minst för säkerheten och miljön i våra hav.

Under de senaste åren har Kustbevakningen genomgått en rad förändringar. Det handlar om nya och utökade uppgifter och befogenheter, och man har också förnyat sina plattformar. Det handlar om nya flygplan och fyra nya kombinationsfartyg. Man har också köpt och anskaffat ett antal mindre patrullfartyg.

Det innebär stora förändringar för myndigheten. Det gör också att man inom Kustbevakningen nu ser över balansen mellan personal och plattformar, vilket är naturligt för en myndighet.

I och med att man har fått nya uppgifter och nya plattformar måste man anpassa sin verksamhet så att man får en balans mellan vilka uppgifter och resurser man har.

Jag återkommer i nästa inlägg med att beskriva det närmare.

Anf. 66 KENT HÄRSTEDT (S):

Fru talman! Från vårt håll är vi mycket bekymrade över de besked som ges från Kustbevakningen just nu. Det är långtgående förändringar.

Tittar vi på Helsingborg så ligger Helsingborg väldigt strategiskt. Det är den smalaste delen av Öresund. Vi har ca 350 fartyg per dygn, och det är 120 000 om året. Sker det en olycka är närheten till kustbevakningsunderstöd oerhört viktig.

När jag talar med personal inom Kustbevakningen säger de att närheten är helt avgörande om de ska kunna hantera en oljeolycka eller andra konsekvenser som kan involvera räddning av människor.

Är det ekonomin som styr detta och att vi nedgraderar beredskapen som en konsekvens av ekonomin måste man ta en allvarlig funderare om hur beredskapen kommer att se ut i framtiden.

Jag vill fråga försvarsministern om försvarsministern är informerad om vilken nedprioritering det innebär med den omorganisation som nu sker på flera håll i landet inom Kustbevakningen.

Anf. 67 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M):

Fru talman! Jag har besökt ett antal kuststationer och Kustbevakningens högkvarter och haft möten med myndighetsledningen. Jag och mitt departement informerar oss självklart efterhand och inte bara i budgetsammanhang om hur verksamheten går.

Det vi kan konstatera, som jag sade i mitt tidigare inlägg, är att Kustbevakningen har fått nya utökade uppgifter och ett stort antal nya plattformar. Plattformarna har också större kapacitet och längre räckvidd än vad de gamla hade.

Alla förändringarna inom Kustbevakningen har medfört att man under flera år har sett över och också gjort förändringar efterhand för att anpassa så att man kan lösa sina viktiga uppgifter.

Kent Härstedt vet att varken jag som minister eller regeringen i detalj styr myndighetens utformning, exakt vilka kuststationer som ska finnas och exakt var de ska vara. Däremot ska den lösa uppgiften.

Plan- och bygglagen

Anf. 68 KARIN ÖSTRING BERGMAN (C):

Fru talman! Min fråga går till civil- och bostadsminister Stefan Attefall och gäller plan- och bygglagen.

I måndags besökte jag Göteborg City Airport. På den flygplatsen finns förutom kommersiellt flyg även samhällsnyttiga helikoptrar stationerade för ambulans, polis och räddningstjänst.

Flygplatsledningen framförde en oro att Göteborgs stad planerar bostäder allt närmre flygplatsen och att det på sikt kan tränga bort flygplatsen. De flesta klagomålen är just mot helikoptrarna.

Det behövs absolut fler bostäder. Men jag blir orolig om Göteborgs stad planerar bostäder så att de samhällsnyttiga helikoptrarna i Göteborg därmed riskeras.

Anser ministern att dagens plan- och bygglag tar tillräcklig hänsyn till de olika intressen som finns i samhället, till exempel mellan de intressen som jag just nämnde?

Frågestund

Anf. 69 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Fru talman! Plan- och bygglagen är en avvägningslagstiftning där man ska väga olika saker mot varandra. Ett dilemma är exempelvis bullret från flygplatser.

Vad som är problemet för närvarande är att samma riksdagsbeslut om buller ofta tolkas på olika sätt utifrån plan- och bygglagen och utifrån miljöbalken och vi får olika rekommendationer från olika myndigheter.

Här har regeringen nu haft ett arbete i gång för att utreda hur vi kan få en gemensam samsyn och ibland kanske också en generösare tillämpning av bullerreglerna bland annat för att få bättre balans och samspel mellan bostadsbyggande och infrastruktur av olika slag.

Jag hoppas att en hel del av de frågorna kan klaras ut när vi lägger fram ett förslag till riksdagen under våren. Det kommer återigen fortsatt att bli en avvägning. Men jag tror att vi kan få bättre klarhet, göra det lättare för myndigheterna att väga saker mot varandra och göra det lättare för bostadsbyggande och för flyget att planera sin verksamhet i framtiden.

Anf. 70 KARIN ÖSTRING BERGMAN (C):

Fru talman! Civil- och bostadsminister Stefan Attefall svarade delvis redan på min följdfråga om buller.

Buller är en viktig samhällsfråga. Vi ska ställa tuffa krav på att alla ska arbeta för att begränsa bullret. Samtidigt måste företag ges långsiktigt skydd för verksamhet för att företag ska våga investera och utvecklas.

Anser ministern att det i dag finns tillräcklig enhetlighet mellan plan- och bygglagen och miljöbalken?

Anf. 71 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Fru talman! Svaret på den frågan är nej. Jag tycker inte att det finns det. Tolkningar blir olika när de ska baseras på olika lagstiftningar.

Det mest absurda exemplet på detta är Helsingborgs kommun som har ett hamnområde som man delvis vill bygga bostäder på. När trafiken till den hamn som finns kvar går på vägen tillämpas Boverkets regelverk, och då kan man bygga bostäder här. Men när den passerar en järngrind blir det industribuller. Det blir en annan tolkning, och då blir det omöjligt att bygga bostäder fastän det är samma buller. Det måste vi få en enhetlighet kring.

I Linköping brottas man med en övningsflygplats för Saabs fabrik som skapar osäkerhet. Kan man släppa fram bebyggelse i Linköping som i en kommande prövning inte hotar Saabs hela etablering i Linköping?

Det dilemman försöker vi nu reda upp och skapa bättre ordning och mer tydlighet i. Jag hoppas att vi kommer en bra bit på väg med det beslut som jag hoppas att riksdagen kan fatta under våren.

Frågestund

Anf. 72 LARS JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag tänkte vända mig till Annie Lööf, som har det övergripande ansvaret för regeringen i dagens frågestund.

Vi har under en längre tid haft en debatt om risikkapitalisternas intåg på den så kallade kommunala marknaden. Socialdemokraterna har givit tydligt besked. Vi anser inte att vi ska ha risikkapitalister inom skolan, äldreomsorgen och annan omsorg i kommunerna. Vi tycker att det är helt centralt att kvaliteten i verksamheterna ska gå i första hand.

Jag kan notera att olika statsråd från regeringens sida gör olika uttalanden. En del anser att man ska ha risikkapitalister, andra säger att man inte ska ha risikkapitalister. Min fråga till Annie Lööf är därför: Vad är regeringens uppfattning?

Anf. 73 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Som Lars Johansson säkert vet har Socialdemokraterna och Miljöpartiet tillsammans med regeringen gjort en överenskommelse om hur vi ser på långsiktigt ägande inom friskolevärlden. Det handlar om att sätta kvaliteten och långsiktigheten i fokus, inte driftformen. I den överenskommelsen tillåter vi aktörer att gå med vinst, för det är en förutsättning för mångfald. Det som Socialdemokraterna inte fick igenom, där vi andra tycker att det är viktigt att hålla emot, gäller människors möjlighet att själva få välja aktörer. Det tycker vi är viktigt. Vi tror inte att enskilda kommunalråd genom kommunalt veto ska sätta stopp för det.

Regeringen tycker att det är rimligt att långsiktighet och krav på kvalitet även finns i de andra välfärdssektorerna, till exempel vård och omsorg, men vi är tveksamma till att i lagtext skriva in risikkapitalbolag eller enskilda driftformer. Krav på långsiktighet, ansvarsfullhet och kvalitet är helt avgörande för en god välfärd framöver.

Anf. 74 LARS JOHANSSON (S):

Fru talman! Tack så mycket för svaret! Ja, det är riktigt att vi har en överenskommelse när det gäller skolan, men min fråga handlade om risikkapitalisternas intåg. Det gäller även andra områden i den kommunala verksamheten. Vår uppfattning är ganska tydlig på den punkten.

Jag noterar att Folkpartiet på sitt landsmöte för en kort tid sedan fattade beslut om att risikkapitalister inte ska finnas i den kommunala verksamheten. Jag har noterat att även finansministern sagt att risikkapitalister inte ska finnas inom kommunal välfärd. Därför vill jag återigen fråga: Vad har regeringen för uppfattning? Var står regeringen i denna mycket centrala fråga, som diskuteras vid köksborden lite överallt i Sverige?

Många känner oro för att regeringen är splittrad. Det vore bra om regeringen kunde ha en gemensam uppfattning så att vi fick större tydlighet i den politiska debatten.

Anf. 75 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Jag tror inte att familjen Svensson vid sitt köksbord är störda eller oroade av lite olika åsikter i regeringen, utan de är oroliga för hur vårdköerna ser ut, för situationen inom hemtjänsten och för att det

finns ett antal olika utövare som kommer hem och städar hos den äldre. Det är kvalitetsfrågor som jag tror att man diskuterar vid köksbordet, inte vem som står som ägare.

S:t Görans Sjukhus i Stockholm toppar i kvalitetsrankningar. Dialysenheten, som har en riskkapitalägd del i Visby på Gotland, är en förutsättning för att kunna ha god kvalitet. Även den toppar rankningen. Med det vill jag säga att det inte är ägarformen som är det centrala, utan man ska uppfylla strikta krav på kvalitet och långsiktighet. Det är det mest centrala. Sedan får man gärna ha en privat, offentlig eller ideell kooperativ grund att stå på.

Från regeringens sida gillar vi den överenskommelse vi har med Socialdemokraterna i inom skolans värld och ser gärna att man tittar på det också inom andra sektorer i välfärden.

Direktupphandling av försvarsmateriel

Anf. 76 PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till försvarsminister Karin Enström om direktupphandling av försvarsmateriel. I dag direktupphandlar vi, mot bakgrund av ett riksdagsbeslut, uppgradering av JAS. Vi avser att framöver göra en direktupphandling när det gäller ubåtarna. Det gäller nästa generations ubåtar, en förmågeökning. Det är försvarets förmåga och kvalitetskrav som står i centrum.

Trots att vi gör dessa direktupphandlingar har vi inte ett beslut om nationella säkerhetsintressen, alltså att de klassas som nationella säkerhetsintressen och därmed står över EU:s upphandlingsregler. Så har skett i många andra länder i Europa, men inte hos oss av någon konstig anledning. Samtidigt pågår en liberaliseringsprocess på försvarsmarknaden i Europa. Det finns en undantagsparagraf, 346, som man kan hänvisa till när man fattar beslut om väsentliga nationella säkerhetsintressen.

Varför kan vi inte ta ett beslut i riksdagen om detta, när vi ändå gör direktupphandlingar?

Anf. 77 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M):

Fru talman! För mig som försvarsminister är det viktigt att slå fast att det är Försvarsmaktens operativa behov som ska styra vilken materiel Försvarsmakten anskaffar. Vår materielförsörjningsstrategi, som vi varit överens om i Sveriges riksdag, bygger på ambitionen att, med kraven på operativ förmåga för ögonen, kunna upphandla försvarsmateriel till lägsta pris på en fri marknad över nationsgränserna.

Vår syn på detta är att för att få en så livskraftig och konkurrenskraftig europeisk försvarsindustri som möjligt, och därmed också svensk, ska vi tillåta konkurrens, fri marknad och öppenhet. Det är samtliga medlemsstater i EU överens om.

Det finns nu ett direktiv som styr hur försvarsmateriel ska kunna upphandlas, och det är under implementering.

Anf. 78 PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Är det någonting annat än Försvarsmaktens behov och kvalitetskrav som ligger bakom uppgraderingen av JAS? Är det något

annat än de behov vi har som ligger bakom tanken på att direktupphandla ubåtar? Jag kan aldrig tänka mig att det finns någon annan inriktning. Vi gör direktupphandlingar, men vi har inte beslut om nationella säkerhetsintressen trots att EU ger möjlighet till det. Många andra länder utnyttjar den möjligheten. Jag tycker att det är mycket konstigt. Det finns ingen logik i det.

Dessutom har riksdagen vid ett tillfälle med bred majoritet fattat beslut där man uppmanar regeringen att definiera de nationella säkerhetsintressena. Det har inte skett. Jag tycker inte att det strider mot tanken på mer fri marknad att slå vakt om några kärnområden, strategiska vapensystem i Försvarsmakten, göra en definition av dem och fatta beslut. Jag begriper inte logiken i regeringens agerande.

Anf. 79 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M):

Fru talman! Jag vill klargöra att det här handlar om flera frågor på ett och samma område. Europeiska unionen har kommit överens om att vi ska ha en inre marknad. I arbetet med att fördjupa den, att den ska omfatta fler områden, är man nu inne i en process för att det ska vara en så fri och öppen marknad som möjligt även när det gäller försvarsmateriel. Men man har också kommit överens om att det måste finnas möjlighet att göra undantag där det föreligger väsentliga säkerhetsintressen utifrån ett nationellt perspektiv. Ingen har ifrågasatt den rätten. Däremot vet vi inte hur olika länder kommer att lyckas i hävdandet av undantagen, och därför har jag varit mycket tydlig i såväl kammaren som försvarsutskottet och EU-nämnden att det måste göras en utvärdering när direktivet har verkat under en längre tid.

Det viktigaste för mig som försvarsminister är att försvaret får den materiel som det behöver. Det får man även på en öppen marknad.

Regelverket för friggebodar

Anf. 80 STEFAN SVANSTRÖM (KD):

Fru talman! Jag har en fråga till civil- och bostadsminister Stefan Attefall.

Regeringen har under denna mandatperiod under kristdemokratisk ledning arbetat med att minska regelkrångel och snabba upp processer som förhindrar eller fördröjer bostadsbyggandet och därmed kraftigt förbättrat förutsättningarna för att möta den skriande bostadsbrist som sedan länge råder runt om i landet.

I veckan kunde vi höra om ännu ett initiativ, nämligen att öka storleken på den så kallade friggeboden. Det är mycket lovligt, tycker jag. Friggeboden är en viktig frihetsreform för egnahemsägare och utvinning av den friheten kommer, allt annat lika, självklart att kunna öka den samlade bostadsytan i landet. Det skulle också ge nya möjligheter att kunna erbjuda fler mindre bostäder till exempelvis studenter och andra unga eller ge mer plats till hemmavarande barn, till familjer som växer.

Hur ser bostadsministern på tidsplanen för den första större friggeboden, när kan den byggas? Vilken roll tror bostadsministern att friggeboden kan få i kampen mot bostadsbristen?

Anf. 81 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Fru talman! Det är som Stefan Svanström säger en frihetsfråga för vanliga människor – småhusägare, sommarstugeägare och andra – att kunna bygga sig en stuga. Det är en komplementbyggnad, och det ska vara ett visst avstånd till grannens tomtgräns, för annars måste man ha tillstånd av grannarna. Jag tror att det är viktigt att vi kan utvidga det här så mycket som möjligt. Samtidigt ska man ta hänsyn till andra faktorer. Det kan handla om hur hög stugan får bli, för storlek och höjd hänger ihop i viss mån, och det handlar också självklart om att det ska vara enkla villkor för att bygga. Ju enklare villkor, desto större frihet.

Nu har vi gått med ett snabbuppdrag till Boverket och bett dem att titta på hur man kan öka det här. Kan man öka till 20 kvadratmeter eller kanske till och med mer än 20 kvadratmeter? Och vilka övriga regeländringar behöver man göra? Vi hoppas få ett svar till jul, så att vi kan göra en snabb remissomgång och presentera ett regeringsförslag senast i mars månad för att det därmed ska kunna fattas beslut här under vårriksdagen. Det är vår ambition.

Anf. 82 STEFAN SVANSTRÖM (KD):

Fru talman! Jag delar den ambitionen och hoppas att vi kan få se några nya friggebodar byggas nu i sommar – om de nu ska kallas friggebodar. Namnet friggebod kommer ju från en av dina företrädare, bostadsminister Birgit Friggebo, som 1979 föreslog att man skulle få bygga enklare byggnader upp till tio kvadratmeter utan bygglov. Men om det här förslaget nu blir verklighet är det ju andra gången som alliansregeringen utvidgar rätten att bygga den här typen av byggnader.

När upphör det här att vara friggebodar, och finns det skäl att i det här läget överväga ett annat namn? Exempelvis kan man kalla den Attefallboden eller Perboden efter din statssekreterare Ulf Perbo, eller kanske friboden rent av, eftersom det här ju i grunden är en frihetsreform.

Anf. 83 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Fru talman! Vad namnet ska vara får nog andra bedöma. Men jag tror att det är riktigt att vi behöver vidga den här friheten. Det är ingen slump att det är borgerliga regeringar av olika slag som har tagit steg för att öka det här. Noterbart är att det var en borgerlig regering som införde detta. Vi har genomfört en smärre utökning av ytan, och nu försöker vi att ta ett nytt kliv. De här initiativen kommer inte under andra regeringar än borgerliga regeringar. Det är för att vi tror att vi ska ha så enkla regler som möjligt. Det ska bara vara om man upplever att det verkligen kan skada ett allmänt intresse eller vara ett problem för grannarna som man måste ha restriktioner. I övrigt måste man vidga friheten så mycket som möjligt.

De förslag vi tänker presentera nu innebär att det kommer att bli en större yta. Hur stor den blir får vi avvakta med tills vi har sett snabbutredningen hos Boverket och hört vad remissinstanserna har att säga. Men vi har också en del andra bygglovsbefriade åtgärder på lut. Vi kommer att komma med ett antal förslag för att vidga friheten för vanliga människor. Det kan bli ett värdefullt tillskott till människors bostadsytor. Jag tror inte att det i sig kommer att lösa bostadsbristen, men däremot avlas-

tas byggnadsnämnderna från en massa småärenden och kan i stället lägga krutet på detaljplaner och annat som behövs för att lösa bostadsbristen.

Synen på ideella föreningar som företag

Anf. 84 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (S):

Fru talman! I helgen kunde man läsa en debattartikel på DN Debatt som åtta representanter för ideella föreningar i Sverige hade skrivit. De lyfte fram sin oro över att deras ideella verksamhet alltmer av olika myndigheter behandlas som företag eller näringsverksamheter.

De tog bland annat upp följande frågor: att Marknadsdomstolen hävdade i ett ärende rörande Svenska Bilsportförbundet att bilsportföreningar likställs med privata tävlingsarrangörer, att kommuner har svårt att skilja på myndighetsutövning och ideella jourers arbete samt att Livsmedelsverket betraktar idrottsföreningars korvförsäljning på matcher och cuper som livsmedelsföretag. Detta är bara några exempel.

De gav också en uppmaning till regeringen att tillsätta en parlamentarisk utredning med uppgift att titta på den här problematiken.

Är kulturministern beredd att tillsätta en sådan parlamentarisk utredning?

Anf. 85 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M):

Fru talman! Vi har en fortlöpande dialog med representanter för Riksidrottsförbundet men även med scoutrörelsen och andra som hade skrivit under den här artikeln. Vi är väl medvetna om den situation som de har haft och det mål som till och med har varit uppe i Marknadsdomstolen när det gäller Bilsportförbundet, som jag ju av olika skäl inte ska ha synpunkter på.

Jag vet också att man ser med oro på att man tappar föreningsmedlemmar. Vi har under alliansregeringen ökat det ekonomiska stödet till idrottsrörelsen med en halv miljard per år och också givit stabila villkor. Men det är möjligt att vi också kommer att se över den situation som man nu tycker sig se, att det finns ett hot mot föreningsmodellen. Men det får jag i så fall återkomma till, för det är inte en fråga bara för mig, och artikeln är bara några dagar gammal.

Anf. 86 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (S):

Fru talman! Tack för svaret, kulturministern! Vi socialdemokrater ser också den här perspektivförskjutningen som har uppstått för de ideella föreningarna och precis det här som de tar upp i artikeln. Vi har ju i Sverige en tradition med ett starkt föreningsliv, och det tycker jag att vi ska värna och vara rädda om.

När det gäller de här frågeställningarna som kommer upp delar vi oron, och vi socialdemokrater har i vår budgetmotion ett förslag om att vi vill se över det här. Men vi har också sagt att förslaget att man tillsätter en parlamentarisk utredning är bra. Jag tycker att det är synd att kulturministern inte riktigt delar den uppfattningen. Hon är i alla fall inte tydlig här i kammaren i dag med att hon skulle vilja ha en sådan utredning.

Jag tycker att regeringen ska följa de här organisationernas uppmaning och tillsätta en utredning. Om inte annat tycker jag att det är viktigt att man tittar på de här frågorna. De ideella organisationerna och deras verksamhet ska vi värna och vara otroligt rädda om, och vi ska möjliggöra att de kan fortsätta.

Anf. 87 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M):

Fru talman! Jag delar uppfattningen att det civila samhället är otroligt viktigt. Det gäller inte bara idrottsrörelsen med sina tre miljoner medlemmar, utan det gäller även hembygdsrörelsen och många andra som gör en ovärderlig insats, inte bara om man räknar om det till pengar utan också när det gäller vad det betyder för människor att vara engagerade.

När det gäller den konkreta frågan om vi är beredda att tillsätta en utredning är det lite tidigt att ställa den. Det är mindre än en vecka sedan artikeln var inne i tidningen. Men vi har en fortlöpande dialog med Riksidrottsförbundet, och de har tidigare varit tydliga med att de vill ha armlängds avstånd till politiken. Det här är i så fall i någon mening en perspektivförskjutning. Men självfallet ska vi diskutera det här med dem, för vi är också angelägna om att idrottsrörelsen och det civila samhället ska ha en stark ställning.

Skattesänkningarna och jobben

Anf. 88 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Min fråga är till Annie Lööf och rör regeringens misslyckade jobbpolitik. Det stora problemet i vårt land i dag är en massarbetslöshet som biter sig fast. 260 000 arbetslösa vid regeringsskiftet 2006 har blivit en bit över 400 000 i dag. Långtidsarbetslösheten är svår.

Regeringen har ensidigt sagt att skattesänkningar skulle lösa jobbkrisen. Så kom det första, andra, tredje, fjärde och femte jobbskatteavdraget, och arbetslösheten ökar hela tiden. Nu diskuterar riksdagen intensivt en ytterligare skattesänkning på 3 miljarder för dem med högre inkomster, en så kallad skiktförändring.

Jag undrar: Vilken jobbeffekt anser regeringen att denna skattesänkning, de nya 3 miljarderna, ger?

Anf. 89 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Sverige behöver fler jobb. Jobb trillar inte ned från himlen eller skapas ur tomma intet. Jobb skapas av företagare som vågar och vill växa. När vi frågar företagare vad de vill se för förutsättningar för att skapa fler jobb säger de: sänkta arbetsgivaravgifter. Här vill Socialdemokraterna exempelvis tredubbla arbetsgivaravgiften för att ha unga anställda. Företagarna säger att de vill ha enklare regler. Här vill Socialdemokraterna införa månadsuppgiftslämning för landets alla småföretagare. Företagarna säger också att de vill ha en gedigen lärlingsutbildning. Det är någonting som alliansregeringen återinförde under den förra mandatperioden och som på sikt kommer att stärka samarbetet mellan näringslivet och skolan.

Vi har gjort en rad reformer som har jobbeffekt. Vilken jobbeffekt som skiktgränsen ger kan Peter Persson läsa i den budgetproposition som finns. Men det som är anmärkningsvärt i riksdagens diskussion i dag handlar om att de nya Socialdemokraterna helt har övergivit ansvarsfullhet och bryter mot det budgetpolitiska ramverket som S och C jobbade fram för 20 år sedan.

Anf. 90 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Jag kan läsa budgetpropositionen. Det hade varit bra om Annie Lööf också hade svarat på min fråga. Jobbeffekten är noll för en skattesänkning på 3 miljarder kronor. Alltså drivs regeringen av ett annat nit än att skattesänkningarna skapar jobb. De skapar också ett annat samhälle med neddragningar i välfärden och en orättvis inkomstfördelning.

Jobbeffekten är noll. Ändå är regeringen beredd att driva igenom nya skattesänkningar, som skapar ny orättvis inkomstfördelning, med 50 lånade miljarder. Det, Annie Lööf, är ansvarslost och manifesterar er skattepolitik som går ut på alltid mer aldrig nog med skattesänkningar. Det leder inte till nya jobb men till nya orättvisor och ansvarslöshet.

Anf. 91 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Ansvarslöshet, säger Peter Persson. För ett antal år sedan höjde den socialdemokratiska regeringen skiktgränsen för statlig inkomstskatt i ungefär samma konjunkturella läge som i dag, vid två tillfällena. Det motiverade man då med att det skulle öka konsumtionen och få i gång ekonomin i det svåra konjunkturella läge som Sverige då befann sig i. Menar Peter Persson att det var total ansvarslöshet från den dåvarande socialdemokratiska regeringen?

Bättre kan Socialdemokraterna än att bryta praxis för budgetregelverk som instiftades för 30 år sedan för att Sverige skulle ha stabila statsfinanser. Bättre kan Socialdemokraterna än att fara med osanning om att det skulle vara ansvarslost att få i gång en lågkonjunktur, som vi nu är inne i, att göra den bättre, att öka konsumtionen och att se till att fler människor får mer pengar i plånboken. Bättre kan ni, socialdemokrater!

(Applåder)

Anf. 92 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Detta var det sista replikskiftet i denna frågestund. Jag tackar alla deltagare.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.01 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

KU6 Sekretess i det internationella samarbetet

1. utskottet

2. res. (MP)

Votering:

263 för utskottet

33 för res.

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 95 M, 17 FP, 19 C, 17 SD, 1 V, 17 KD

För res.: 19 MP, 14 V

Frånvarande: 15 S, 12 M, 6 MP, 7 FP, 4 C, 3 SD,
4 V, 2 KD

Torbjörn Björlund (V) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

KrU3 Bildning och tillgänglighet – radio och tv i allmänhetens tjänst 2014–2019

Punkt 5 (Förhandsprövning av nya tjänster)

1. utskottet

2. res. 5 (S, MP, V)

Votering:

165 för utskottet

132 för res. 5

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 M, 17 FP, 19 C, 19 SD, 16 KD

För res. 5: 97 S, 1 M, 19 MP, 15 V

Frånvarande: 15 S, 12 M, 6 MP, 7 FP, 4 C, 1 SD, 4 V, 3 KD

Abdirizak Waberi (M) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Désirée Pethrus (KD) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 6 (Speglingsuppdraget)

1. utskottet

2. res. 6 (SD)

Votering:

278 för utskottet

19 för res. 6

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 95 M, 18 MP, 17 FP, 19 C, 15 V, 17 KD

För res. 6: 19 SD

Frånvarande: 15 S, 12 M, 7 MP, 7 FP, 4 C, 1 SD, 4 V, 2 KD

Punkt 7 (Minoritetsspråksuppdraget)

1. utskottet
2. res. 8 (SD)

Votering:

176 för utskottet

18 för res. 8

102 avstod

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 95 M, 12 MP, 17 FP, 19 C, 15 V, 17 KD

För res. 8: 18 SD

Avstod: 95 S, 7 MP

Frånvarande: 16 S, 12 M, 6 MP, 7 FP, 4 C, 2 SD, 4 V, 2 KD

Stina Bergström (MP) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 8 (Ett stärkt kulturutbud)

1. utskottet
2. res. 10 (SD)

Votering:

262 för utskottet

19 för res. 10

16 avstod

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 95 M, 3 MP, 17 FP, 19 C, 15 V, 17 KD

För res. 10: 19 SD

Avstod: 16 MP

Frånvarande: 16 S, 12 M, 6 MP, 7 FP, 4 C, 1 SD, 4 V, 2 KD

Punkt 11 (Digitalradio)

1. utskottet
2. res. 15 (SD)

Votering:

164 för utskottet

19 för res. 15

115 avstod

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 M, 1 MP, 17 FP, 19 C, 15 V, 17 KD

För res. 15: 19 SD

Avstod: 97 S, 18 MP

Frånvarande: 15 S, 12 M, 6 MP, 7 FP, 4 C, 1 SD, 4 V, 2 KD

Punkt 15 (UR:s uppdrag och resursförstärkning för detta)

1. utskottet

2. res. 20 (SD)

Votering:

279 för utskottet

19 för res. 20

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 95 M, 19 MP, 17 FP, 19 C, 15 V, 17 KD

För res. 20: 19 SD

Frånvarande: 15 S, 12 M, 6 MP, 7 FP, 4 C, 1 SD, 4 V, 2 KD

Punkt 20 (Granskningsnämndens uppdrag)

1. utskottet

2. res. 26 (SD)

Votering:

148 för utskottet

19 för res. 26

131 avstod

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 M, 17 FP, 19 C, 17 KD

För res. 26: 19 SD

Avstod: 97 S, 19 MP, 15 V

Frånvarande: 15 S, 12 M, 6 MP, 7 FP, 4 C, 1 SD, 4 V, 2 KD

Punkt 21 (Uppdrag till Myndigheten för radio och tv)

1. utskottet

2. res. 27 (S, MP, V)

Votering:

167 för utskottet

131 för res. 27

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 M, 17 FP, 19 C, 19 SD, 17 KD

För res. 27: 97 S, 19 MP, 15 V

Frånvarande: 15 S, 12 M, 6 MP, 7 FP, 4 C, 1 SD, 4 V, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

9 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

SoU4 Förstärkta samarbetsamtal

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU8 Fler avdelningar i Lagrådet

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU7 Kvinnor, fred och säkerhet

Punkt 1 (Kvinnor, fred och säkerhet)

1. utskottet

2. res. 1 (MP, V)

3. res. 2 (SD)

Förberedande votering:

35 för res. 1

19 för res. 2

243 avstod

52 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Teres Lindberg (S) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

245 för utskottet

34 för res. 1

19 avstod

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 95 M, 17 FP, 19 C, 17 KD

För res. 1: 19 MP, 15 V

Avstod: 19 SD

Frånvarande: 15 S, 12 M, 6 MP, 7 FP, 4 C, 1 SD, 4 V, 2 KD

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

10 § Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 21 november

2013/14:146 Stoppad utbildning i fas 3

av *Ylva Johansson* (S)

till arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M)

2013/14:147 Rätt till ledsagarservice

av *Shadiye Heydari* (S)

till statsrådet Maria Larsson (KD)

2013/14:148 En trygg och säker arbetsmiljö

av *Kerstin Nilsson* (S)

till arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M)

2013/14:149 Åtgärder för att mildra den höga ungdomsarbetslösheten

av *Johan Andersson* (S)

till arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M)

2013/14:150 EU:s ungdomsgaranti

av *Patrik Björck* (S)

till arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M)

2013/14:151 Kärnvapen

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2013/14:152 Minskat sjuklöneansvar

av *Pry Niemi* (S)

till näringsminister Annie Lööf (C)

2013/14:153 Lex Laval och Europarådets kritik

av *Ali Esbati* (V)

till arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M)

2013/14:154 Bostadsbristen

av *Amineh Kakabaveh* (V)

till statsrådet Stefan Attefall (KD)

2013/14:155 WTO

av *Jens Holm* (V)

till statsrådet Ewa Björling (M)

2013/14:156 Visstidsanställningar

av *Hillevi Larsson* (S)

till arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M)

2013/14:157 Lavallagen och konflikträtten

av *Hillevi Larsson* (S)

till arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M)

2013/14:158 USA som rättsstat och frågan om ”the Cuban Five”

av *Torbjörn Björklund* (V)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2013/14:159 Barnets bästa i vårdnadstvister

av *Shadiye Heydari* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 26 november.

11 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 21 november

2013/14:135 Visumförfarandet i Palestina

av *Torbjörn Björlund* (V)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2013/14:136 Implementering av FN:s principer för företag och mänskliga rättigheter

av *Anita Brodén* (FP)

till statsrådet Ewa Björling (M)

2013/14:137 Tidsramar för tydligare regler i alkohollagen

av *Christer Engelhardt* (S)

till statsrådet Maria Larsson (KD)

2013/14:138 Den småländska ostkakans vara eller icke vara

av *Clas-Göran Carlsson* (S)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 26 november.

12 § Kammaren åtskildes kl. 16.09.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdets början till ajourneringen kl. 13.37,
av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.01 och
av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

CLAES MÅRTENSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
3 § Ärenden för hänvisning till utskott	1
4 § Förstärkta samarbetsamtal	2
Socialutskottets betänkande 2013/14:SoU4	2
(Beslut fattades under 9 §.).....	2
5 § Fler avdelningar i Lagrådet	2
Konstitutionsutskottets betänkande 2013/14:KU8	2
Anf. 1 SEDAT DOGRU (M).....	2
(Beslut fattades under 9 §.).....	3
6 § Kvinnor, fred och säkerhet	4
Utrikesutskottets betänkande 2013/14:UU7	4
Anf. 2 VALTER MUTT (MP)	4
Anf. 3 KENT EKEROTH (SD).....	5
Anf. 4 CARINA HÄGG (S).....	5
Anf. 5 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M).....	7
Anf. 6 CARINA HÄGG (S) replik.....	9
Anf. 7 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M) replik.....	9
Anf. 8 CARINA HÄGG (S) replik.....	10
Anf. 9 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M) replik.....	10
Anf. 10 VALTER MUTT (MP) replik	10
Anf. 11 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M) replik.....	10
Anf. 12 VALTER MUTT (MP) replik	11
Anf. 13 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M) replik.....	11
Anf. 14 ISMAIL KAMIL (FP).....	11
Anf. 15 CARINA HÄGG (S) replik	13
Anf. 16 ISMAIL KAMIL (FP) replik.....	13
Anf. 17 CARINA HÄGG (S) replik	14
Anf. 18 ISMAIL KAMIL (FP) replik.....	14
Anf. 19 KERSTIN LUNDGREN (C).....	15
Anf. 20 CARINA HÄGG (S) replik	16
Anf. 21 KERSTIN LUNDGREN (C) replik.....	17
Anf. 22 CARINA HÄGG (S) replik	18
Anf. 23 KERSTIN LUNDGREN (C) replik.....	18
Anf. 24 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	18
Anf. 25 VALTER MUTT (MP) replik	21
Anf. 26 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	21
Anf. 27 VALTER MUTT (MP) replik	22
Anf. 28 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	22
Anf. 29 CARINA HÄGG (S) replik	22
Anf. 30 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	23

Anf. 31 CARINA HÄGG (S) replik.....	23
Anf. 32 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	24
Anf. 33 CHRISTIAN HOLM (M)	24
Anf. 34 KERSTIN LUNDGREN (C).....	25
(Beslut fattades under 9 §.)	25
Ajournering.....	26
Återupptagna förhandlingar	26
7 § Frågestund	26
Anf. 35 FÖRSTE VICE TALMANNEN	26
<i>Landsbygdsprogrammet .....</i>	<i>26</i>
Anf. 36 JENNIE NILSSON (S).....	26
Anf. 37 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C).....	26
Anf. 38 JENNIE NILSSON (S).....	27
Anf. 39 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C).....	27
<i>Klimatfinansieringen .....</i>	<i>28</i>
Anf. 40 PER BOLUND (MP)	28
Anf. 41 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C).....	28
Anf. 42 PER BOLUND (MP)	28
Anf. 43 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C).....	29
<i>Stöd till veteraner och anhöriga i internationella insatser.....</i>	<i>29</i>
Anf. 44 CECILIA WIDEGREN (M)	29
Anf. 45 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M).....	30
Anf. 46 CECILIA WIDEGREN (M)	30
Anf. 47 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M).....	30
<i>Straffen för grova brott.....</i>	<i>31</i>
Anf. 48 RICHARD JOMSHOF (SD).....	31
Anf. 49 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	31
Anf. 50 RICHARD JOMSHOF (SD).....	31
Anf. 51 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	32
<i>Säpos tillgång till uppgifter om datatrafik .....</i>	<i>32</i>
Anf. 52 LENA OLSSON (V).....	32
Anf. 53 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	32
Anf. 54 LENA OLSSON (V).....	33
Anf. 55 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	33
<i>Polisens arbetsuppgifter .....</i>	<i>33</i>
Anf. 56 JOHAN PEHRSON (FP)	33
Anf. 57 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	34
Anf. 58 JOHAN PEHRSON (FP)	34
Anf. 59 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	34
<i>Villkoren för gästarbetare vid arenabyggen i Qatar.....</i>	<i>35</i>
Anf. 60 MONICA GREEN (S)	35
Anf. 61 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSONN LILJEROTH (M)	35
Anf. 62 MONICA GREEN (S)	35
Anf. 63 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSONN LILJEROTH (M)	36
<i>Kustbevakningen .....</i>	<i>36</i>
Anf. 64 KENT HÄRSTEDT (S)	36

Anf. 65 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M)	36
Anf. 66 KENT HÄRSTEDT (S)	37
Anf. 67 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M)	37
<i>Plan- och bygglagen</i>	37
Anf. 68 KARIN ÖSTRING BERGMAN (C)	37
Anf. 69 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	38
Anf. 70 KARIN ÖSTRING BERGMAN (C)	38
Anf. 71 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	38
<i>Risikkapitalister i vård, skola och omsorg</i>	39
Anf. 72 LARS JOHANSSON (S)	39
Anf. 73 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	39
Anf. 74 LARS JOHANSSON (S)	39
Anf. 75 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	39
<i>Direktupphandling av försvarsmateriel</i>	40
Anf. 76 PETER HULTQVIST (S)	40
Anf. 77 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M)	40
Anf. 78 PETER HULTQVIST (S)	40
Anf. 79 Försvarsminister KARIN ENSTRÖM (M)	41
<i>Regelverket för friggebodar</i>	41
Anf. 80 STEFAN SVANSTRÖM (KD)	41
Anf. 81 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	42
Anf. 82 STEFAN SVANSTRÖM (KD)	42
Anf. 83 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	42
<i>Synen på ideella föreningar som företag</i>	43
Anf. 84 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (S)	43
Anf. 85 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSOHN LILJEROTH (M)	43
Anf. 86 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (S)	43
Anf. 87 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSOHN LILJEROTH (M)	44
<i>Skattesänkningarna och jobben</i>	44
Anf. 88 PETER PERSSON (S)	44
Anf. 89 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	44
Anf. 90 PETER PERSSON (S)	45
Anf. 91 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	45
Anf. 92 FÖRSTE VICE TALMANNEN	45
Ajournering	45
Återupptagna förhandlingar	45
8 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 20 november	46
KU6 Sekretess i det internationella samarbetet	46
KrU3 Bildning och tillgänglighet – radio och tv i allmänhetens tjänst 2014–2019	46
9 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	49
SoU4 Förstärkta samarbetsamtal	49
KU8 Fler avdelningar i Lagrådet	49
UU7 Kvinnor, fred och säkerhet	49
10 § Anmälan om interpellationer	49

Prot. 2013/14:32
21 november

11 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	51
12 § Kammaren åtskildes kl. 16.09.	51

Tryck: Elanders, Vällingby 2013